

بررسی تطبیقی حقوق و مزایای نمایندگان پارلمانی در کشورهای مختلف

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۳۱۸۸

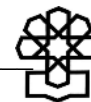
شهریورماه ۱۳۹۲

دفتر: مطالعات سیاسی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	مقدمه
۳	بخش اول - کشورهای آسیایی
۳	۱. جمهوری اسلامی ایران
۷	۲. بنگلادش
۹	۳. سنگاپور
۱۳	۴. هندوستان
۱۶	۵. عربستان
۱۷	۶. پاکستان
۱۹	۷. ژاپن
۱۹	۸. فیلیپین
۲۰	۹. ترکیه
۲۱	۱۰. نپال
۲۲	۱۱. عراق
۲۲	بخش دوم - کشورهای اروپایی
۲۲	۱. انگلیس
۲۵	۲. فنلاند
۲۶	۳. روسیه
۲۸	۴. فرانسه
۲۹	۵. اتحادیه اروپا
۳۰	۶. آلمان
۳۱	بخش سوم - کشورهای آمریکای لاتین
۳۴	بخش چهارم - کشورهای آمریکای شمالی
۳۴	۱. ایالات متحده آمریکا
۳۵	۲. کانادا
۳۶	بخش پنجم - نمونه‌ای از اقیانوسیه (استرالیا)
۴۰	بخش ششم - نمونه‌ای از آفریقا (کنیا)
۴۳	نتیجه‌گیری و رهیافت‌های تطبیقی
۴۸	منابع و مآخذ

بررسی تطبیقی حقوق و مزایای نمایندگان پارلمانی در کشورهای مختلف

چکیده

در این گزارش، میزان حقوق و مزایای پرداختی به اعضای پارلمان در کشورهای مختلف مورد بررسی و تطبیق قرار گرفته است. کشورهای مورد مطالعه از تنوع سیاسی، جغرافیایی، فرهنگی، اقتصادی و... برخوردارند. نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهند که در بین کشورهای آسیایی نه تنها میزان حقوق و مزایا از کشوری به کشور دیگر متفاوت است، بلکه ابتکار تعیین حقوق و مزایای اعضای پارلمان نیز به شکل مختلف مقرر شده است. در برخی کشورها نظیر هند، ابتکار عمل در اختیار کمیته مشترک مجلسین است، در حالی که در برخی کشورهای دیگر نظیر پاکستان، پارلمان از طریق وضع قانونی خاص دقیقاً میزان حقوق و مزایای دریافتی رؤسای مجلسین، دبیران و هیئت رئیسه و اعضای عادی مجلسین را در قالب وجه رایج کشور مقرر کرده است. در کشوری نظیر سنگاپور نیز ابتکار عمل در این خصوص در اختیار دولت است و دولت توانسته از این طریق عملکرد اعضای پارلمان را تحت کنترل درآورد. همچنین در برخی کشورها این مسئله در قالب یک موضوع «اداری - مالی» باقی مانده است، در حالی که در برخی دیگر از کشورها با «مسائل سیاسی» آمیخته شده و توقعات قدرت سیاسی حاکم در این موضوع دخیل بوده است. مثلاً در کشور کنیا، به‌علت حضور منفعلانه پارلمان در صحنه سیاسی کشور، اهمیت منصب نمایندگی پارلمان کاهش یافته و همین امر موجب شده است که حزب حاکم تعمداً حقوق اعضای پارلمان را در سطح پایین مقرر کند.

مقدمه

پارلمان در هر کشور نماد اراده ملی است که عملکرد آن بر سرنوشت ملت و سایر نهادهای اجتماعی تأثیر می‌گذارد. حساسیت کار قانونگذاری که عمده کار پارلمان را تشکیل می‌دهد، ایجاب می‌کند که این امر در فضایی خالی از جانبداری و صرفاً در جهت جلب و تأمین منافع عمومی صورت گیرد. در حالی که وابستگی اعضای پارلمان به افراد یا گروه‌ها یا اصناف می‌تواند انجام این وظیفه خطیر را تحت‌الشعاع قرار دهد. یکی از ابعاد این عدم استقلال، وابستگی مالی اعضای پارلمان

است. غنای مالی پارلمان نقش عمده ای را در انجام بی‌عیب و نقص رسالت این نهاد ایفا می‌کند. هرچند که پایین بودن میزان حقوق و دستمزد نمایندگان فی‌نفسه موجب فساد سیاسی و مالی نشده است، اما این عامل را می‌توان در برخی کشورها منشأ فساد دانست (نظیر نیجریه).

با این حال، «حقوق و دستمزد نمایندگان از دو جهت قابل تأمل است: اول آنکه ناکافی بودن این مقدار باعث وابستگی نمایندگان به پشتوانه‌های مالی داخلی و خارجی خواهد شد و چنین وضعیتی به صورت طبیعی به ایجاد فساد در عالی‌رتبه‌ترین بخش حکومت می‌انجامد. از جهت دیگر، دریافتی زیاد نمایندگان ممکن است باعث ایجاد طبقه مالی جدیدی شود و بدیهی است که این طبقه به علت دور بودن از شرایط زندگی عامه مردم نخواهد توانست از عهده انجام وظایف مهم نمایندگی به خوبی برآید»^۱.

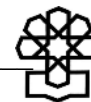
در بین کشورهای مورد مطالعه، مشاهده شده است که گاه وابستگی مالی پارلمان به دولت، نه تنها موجب شده است که حقوق و مزایای اعضای پارلمان در قیاس با سایر مقامات سیاسی کمتر باشد، بلکه اساساً پارلمان به نهادی منفعل بدل شده است که اختیار لازم را در برابر دولت و سایر نهادهای اجتماعی ندارد (مورد سنگاپور). البته عکس قضیه نیز صادق است. در بین کشورهای زیر، موردی نیز مشاهده شده که با اعطای امتیازی خاص به نمایندگان، حقیقتاً طبقه جدیدی را در برابر شهروندان عادی ایجاد کرده است (مورد بنگلادش را ملاحظه کنید که امتیاز واردات خودروهای معاف از مالیات را برای اعضای پارلمان مقرر کرده است).

«با توجه به همین نکات است که میزان حقوق و دستمزد نمایندگان و امتیازاتی که طبق قانون به هر نماینده تعلق می‌گیرند...، از جمله مواردی‌اند که به همراه خود از درجه اهمیت و جایگاه پارلمان در ساختار سیاسی کشورهای مختلف حکایت کرده و قدرت نظام پارلمانی را به دیگر کشورها نشان می‌دهند»^۲.

در بخش اول این گزارش حقوق و مزایای اعضای پارلمان کشورهای مختلف آسیایی مورد بررسی قرار گرفته است. در بخش‌های بعدی نیز سعی شده است که نظام حقوقی پرداخت حقوق و مزایا در چهار قاره اروپا، آمریکا (شمالی و لاتین)، اقیانوسیه و آفریقا مورد بررسی قرار گیرد. به دلیل اینکه در مورد آفریقا و اقیانوسیه دسترسی به اطلاعات امکانپذیر نبوده و همچنین به علت رعایت اختصار در گزارش، در دو قاره آفریقا و اقیانوسیه تنها به یک نمونه اکتفا شده است. منظور از حقوق و دستمزد، حقوق ثابت ماهیانه یا سالیانه و منظور از مزایا سایر خدمات نقدی و غیرنقدی

۱. دفتر مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی) مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش حقوق و امتیازات، مرخصی و مصونیت نمایندگان در کشورهای مختلف، شماره مسلسل: ۱۲۵۳۳، تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۶/۱۲، ص ۲.

۲. همان.

اعم از فوق العاده‌ها و کمک‌هزینه‌هاست که سالیانه یا ماهیانه یا به تناسب موضوع به اعضای پارلمان پرداخت می‌شود.

بخش اول - کشورهای آسیایی

در بین کشورهای آسیایی نظام پرداخت حقوق و مزایا به اعضای پارلمان جلوه‌های متفاوتی دارد. تحقیق در کشورهای جمهوری اسلامی ایران، بنگلادش، سنگاپور، هندوستان، عربستان، پاکستان، ژاپن، فیلیپین، ترکیه، نپال و عراق نشان می‌دهد که هرکدام از منظرهای متفاوت به این موضوع پرداخته و به شکلی مختلف اقدام به تعیین حقوق و مزایای اعضای پارلمان کرده‌اند.

۱. جمهوری اسلامی ایران

حقوق نمایندگان مجلس شورای اسلامی همواره به‌عنوان یکی از موضوعاتی است که حرف و حدیث‌های زیادی درخصوص میزان آن مطرح می‌شوند. این موضوع در مجلس نهم توسط برخی نمایندگان، علنی شد تا جایی که آنها میزان حقوق دریافتی خود از مجلس را اعلام کردند. به چند دلیل تحقیق در مورد میزان حقوق و مزایای نمایندگان مجلس شورای اسلامی، برخلاف دیگر کشورها، دشوار است:

اولاً در نظام حقوقی کشور ما قانون خاصی که میزان حقوق و مزایای نمایندگان - و حتی سایر مقامات سیاسی - را مقرر کند، وجود ندارد. این به آن معنی نیست که هیچگونه چارچوب قانونی برای پرداخت حقوق به نمایندگان وجود ندارد. نظام حقوقی حاکم بر حقوق و مزایای نمایندگان مجلس در کشور ما، به نظر می‌رسد اصول کلی قانون مدیریت خدمات کشوری است. منظور از فقدان قانون خاص در مورد حقوق و مزایای نمایندگان این است که هیچگونه قانونی حقوق و مزایای نمایندگان را به‌صورت دقیق و مطابق با پول واحد کشور مقرر نکرده است. درحالی که در اکثر کشورها - مخصوصاً در پاکستان - قانون خاصی میزان دقیق این حقوق و فوق‌العاده‌ها را به پول رایج در کشور مقرر کرده و همه‌ساله نیز متناسب با شاخص‌های متعدد اصلاح می‌شود.

در محاسبه و پرداخت حقوق ثابت معمولاً دو عامل دخیلند: حق شغل، حق شاغل. آنچنان که در ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری آمده است، نمایندگان مجلس شورای اسلامی هم‌ردیف با وزرا و معاونین رئیس جمهوری، با داشتن امتیاز شغلی ۱۶۰۰۰ در بند «ج» ماده مذکور و در رتبه سوم و پس از رؤسای سه قوه (بند «الف») و معاون اول رئیس‌جمهوری، نمایان رئیس مجلس و

اعضای شورای نگهبان (بند «ب») قرار گرفته‌اند. این امتیاز در محاسبه میزان حقوق پایه نمایندگان مجلس مؤثر است، البته رئیس مجلس (امتیاز شغلی ۱۸۰۰۰) و نایبان وی (۱۷۰۰۰) که عضو و نماینده مجلس هستند، همچنان که در ماده فوق مقرر شده، امتیاز شغلی بیشتری از سایر نمایندگان دارند.

مطابق تبصره «۲» ماده (۷۱) این قانون، علاوه بر حق شغل مذکور در این ماده، نمایندگان مجلس از حق شاغل نیز بهره‌مندند که در ماده (۶۶) قانون مدیریت خدمات کشوری مقرر شده است. مطابق این ماده حداقل امتیاز حق شاغل ۱۰۰۰ و حداکثر آن ۴۵۰۰ است که نمایندگان مجلس نیز به حکم تبصره «۲» ماده (۷۱) از این حق به تناسب برخوردارند. بنابراین جمع امتیاز حق شغل و حق شاغل در واقع امتیاز مربوط به حقوق ثابت نمایندگان مجلس است. علاوه بر این، مطابق این تبصره نمایندگان مجلس از فوق‌العاده‌های مذکور در ماده (۶۸) این قانون نظیر فوق‌العاده سختی کار، بدی آب و هوا، ایثارگری، عائله‌مندی و اولاد، فوق‌العاده شغل، فوق‌العاده کارآیی و عملکرد که طبق شق «ج» بند «۶» ماده (۶۸)، مقامات دستگاه‌های اجرایی مذکور در ماده (۷۱)، (که شامل نمایندگان و رئیس و نایبان مجلس نیز می‌شود) متناسب با رتبه دستگاه ذیربط مشمول دریافت این فوق‌العاده می‌باشند و سایر فوق‌العاده‌ها نظیر جبران هزینه سفر و مأموریت داخل و خارج، اضافه کاری و فوق‌العاده ویژه بهره‌مند خواهند شد.

تبصره «۳» ماده (۷۱) نیز که مدتی وقت مجلس شورای اسلامی را گرفته و طرح استفساریه مجلس در خصوص امکان تسری این تبصره به برخی نمایندگان، خواسته یا ناخواسته انعکاس منفی در محافل سیاسی و حقوقی کشور داشته و برخی سهواً از آن با عنوان قانون دریافت حقوق مادام‌العمر نمایندگان و مقامات سیاسی یاد کرده‌اند، موضوع دیگری را مطرح می‌کند. مطابق تبصره «۳» ماده (۷۱) هرگاه کارمندان دولت حداقل به مدت دو سال به یکی از پست‌های مدیریت سیاسی مذکور در این ماده منصوب شوند، پس از تصدی مقام در صورتی که به سمت پایین‌تری منصوب شوند و حقوق ثابت و مستمر آنان در مسئولیت جدید از ۸۰ درصد حقوق و مستمری وی در پست سابق کمتر باشد، به میزان مابه‌التفاوت تا ۸۰ درصد را تفاوت تطبیق دریافت خواهند کرد. این تفاوت تطبیق با ارتقاهای بعدی (عوامل شغل و شاغل و فوق‌العاده‌ها) مستهلک می‌شود و این مابه‌التفاوت در محاسبه حقوق بازنشستگی و وظیفه نیز ملاک عمل خواهد بود. اما گاه طی دوره‌های مختلف مجلس اتفاق افتاده است که نماینده‌ای قبل از ورود به مجلس کارمند دولت نبوده و لذا پس از اتمام دوره مجلس و عدم توفیق این نماینده در انتخاب مجدد به‌عنوان نماینده ازسوی حوزه انتخابیه خود، مجبور بوده که با سابقه خدمت انجام یافته نه تنها مجلس، بلکه خدمت دولتی را ترک کند درحالی که دیگر پست جدیدی برای وی متصور نیست که مشمول این تبصره شود. هدف نمایندگان از طرح استفساریه، حمایت از این نوع نمایندگان بود. علی‌هذا مطابق این تبصره نماینده‌ای

که کارمند دولت است، پس از پایان دوره قانونی‌اش به‌عنوان نماینده مجلس، چنانچه حقوق و مزایای پست جدید کمتر از ۸۰ درصد حقوق و مزایای پست قبلی (نماینده مجلس) باشد، به میزان ۸۰ درصد تفاوت تطبیق دریافت خواهد کرد.

نمایندگان مجلس از لحاظ بازنشستگی نیز تابع مقررات قانون مدیریت خدمات کشوری خواهند بود. ولی از لحاظ حقوق و مستمری وظیفه تابع قانون «برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیت‌های خطیر نمایندگی» مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۵ مجلس شورای اسلامی محسوب می‌شوند. مطابق مواد مختلف این قانون هرگاه نماینده ای در دوران نمایندگی خود به درجه رفیع شهادت برسد یا در راه انجام وظیفه وفات کرده یا معلول شود به‌نحوی که قادر به انجام وظایف نمایندگی نباشد، مقرری ماهیانه‌ای که برابر با حقوق ثابت نمایندگی او است، به‌عنوان حقوق وظیفه به عائله تحت تکفل قانونی وی یا خود نماینده حسب مورد پرداخت می‌شود. اگر فوت نماینده پس از دوران نمایندگی ناشی از معلولیت دوران مزبور باشد از مزایای این قانون بهره‌مند خواهد شد (ماده (۱) و تبصره آن).

علاوه بر این مقررات، آیین‌نامه داخلی مجلس، تعیین حقوق و مزایای نمایندگان را به نحوی دیگر معین کرده است. مطابق ماده (۸۴) آیین‌نامه داخلی مجلس، بودجه سالیانه مجلس به پیشنهاد هیئت رئیسه پس از مشورت با کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات و در موعد مقرر برای دولت ارسال می‌شود تا با رعایت اصل پنجاه و دوم قانون اساسی در بودجه سالیانه کل کشور درج شود. در تبصره این ماده ذکر شده است: مقرری و هزینه‌های نمایندگی در هر سال در جلسه مشترک هیئت رئیسه با کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی با رعایت مقررات مالی مجلس به تصویب می‌رسد. نمایندگان مجلس می‌توانند حقوق و مزایای خود را از مجلس دریافت دارند. قبل از تصمیم مجدد در هر دوره به‌صورت علی‌الحساب مطابق مصوبه دوره قبل عمل می‌شود.

به نظر می‌رسد که هم‌اکنون تعیین حقوق و مزایای نمایندگان مجلس توسط جلسه مشترک هیئت رئیسه با کمیسیون برنامه و بودجه مجلس، البته در چارچوب اصول کلی قانون مدیریت خدمات کشوری صورت می‌گیرد. باید توجه داشت حقوق پایه تمامی نمایندگان به‌استثنای رئیس و نایبان وی مطابق قانون مدیریت خدمات کشوری برابر است. همچنان که طبق اظهارات رئیس کمیسیون برنامه و بودجه مجلس، حقوق نمایندگان از سال ۱۳۹۲ به بعد به میزان افزایش سالیانه حقوق کارکنان دولت (۲۵ درصد) افزایش خواهد یافت.

اشکالی که بر این راهکار وارد می‌شود وابستگی نمایندگان به مجلس و امکان دخالت آنان در تعیین حقوق و مزایای خود است. اگر تک‌تک نمایندگان از لحاظ مالی وابسته به مجلس و دولت باشند،

در نتیجه با انفعال سیاسی در مجلس مواجه خواهیم بود. دخالت مستقیم نمایندگان مجلس در تعیین حقوق و مزایای خویش نیز راهکار مناسبی نیست و هم‌اکنون در اکثر کشورها سعی بر این است که از میزان دخالت نمایندگان در این فرآیند کاسته شود. همچنین دلیل عدم آمار رسمی در مورد میزان دریافتی اعضای مجلس، وجود همین راهکار داخل مجلسی برای تعیین حقوق و مزایاست، زیرا اگر منبع مستقلی صلاحیت تعیین میزان این حقوق و مزایا را داشته باشد، در برآیند اعلام میزان آن، حداقل می‌توان به یک آمار کلی دست یافت. همچنان که در ذیل اشاره خواهد شد، در اکثر کشورها (به استثنای انگلیس) اعضای پارلمان به هر شکل ممکن در تعیین میزان حقوق و مزایای خود نقش دارند، گر چه سعی بر این است که از این میزان کاسته شود. اما نقش‌آفرینی و دخالت اعضای پارلمان در تعیین میزان حقوق و مزایای‌شان حائز یک فرآیند قانونی است نه براساس راهکارهای مبهم و ناروشن. مثلاً دخالت نمایندگان پارلمان پاکستان یا بنگلادش یا استرالیا در تعیین میزان حقوق و مزایای خویش از طریق وضع قانونی خاص در این رابطه یا اصلاح قانون موجود است. بنابراین در مورد مرجع تعیین حقوق و مزایای نمایندگان مجلس به دو طریق زیر می‌توان عمل کرد:

راهکار اول: وضع قانون خاص در مورد حقوق و مزایای نمایندگان مجلس که میزان دریافتی نمایندگان را براساس پول رایج در کشور مقرر کند، لازم به‌نظر می‌رسد. در این راهکار هم نمایندگان در تعیین حقوق و مزایای خود نقش‌آفرینی دارند و هم میزان دریافتی آنان روشن و شفاف و قابل مطالعه خواهد بود.

راهکار دوم: «دیوان محاسبات» از لحاظ اینکه یک رکن وابسته به مجلس شورای اسلامی است و نمایندگان می‌توانند از طریق آن در تعیین حقوق و مزایای خود دخالت حداقلی داشته باشند و همچنین به‌دلیل اینکه یک مرجع «مالی - بازرسی» است و با امور مالی ارتباط دارد، به‌عنوان یک نهاد نیمه‌مستقل^۱ بهتر می‌تواند این کارکرد را ایفا کند.

ثانیاً در بسیاری از کشورهای جهان معمولاً عالی‌ترین مقامات حکومتی لیست داری‌های خود را اعلام می‌کنند و مردم دقیقاً می‌دانند که حقوق ماهیانه رؤسای جمهوری، نخست‌وزیران، وزرای کابینه، نمایندگان پارلمان و... چقدر است. یکی از نتایجی که از این اعلام میزان داری به‌دست می‌آید، سهولت در امر مطالعه میزان حقوق و مزایای مقامات سیاسی است، اما در نظام حقوقی کشور ما هیچگونه الزامی به اعلام میزان داری توسط مقامات سیاسی وجود ندارد. طبق قانون اساسی، رئیس‌جمهوری، وزرا و معاونان رئیس‌جمهوری باید پیش و پس از تصدی پست خود، لیست داری‌هایشان خود را برای بررسی به رئیس قوه‌قضائیه ارائه کنند و ظاهراً الزامی برای

۱. منظور از نیمه‌مستقل بودن، استقلال نسبی این نهاد از مجلس شورای اسلامی است.

اعلام عمومی این مسئله وجود ندارد. علاوه بر این، این اصل فقط شامل اعضای قوه مجریه است و سایر مقامات سیاسی را شامل نمی‌شود.

این دو عامل (فقدان قانون خاص و عدم اعلام میزان دارایی و حقوق و مزایای دریافتی) کار مطالعه را دشوار می‌سازد.

آمار و ارقام ضدونقیضی در سایت‌های خبری در مورد میزان حقوق ثابت و مزایا و فوق‌العاده‌های نمایندگان مجلس ارائه شده است. در برخی دیگر از سایت‌ها، حقوق و مزایای نمایندگان با حقوق و مزایای سایر مقامات عالی سیاسی و نیز کارمندان و کارگزاران مورد مقایسه قرار گرفته است، اما این آمار برای تحقیق علمی، آمار دقیقی نیستند.

۲. بنگلادش

کشور بنگلادش واجد سیستم حکومتی پارلمانی است. قانون اساسی این کشور صلاحیت‌ها و اختیارات نامحدودی را برای پارلمان در قیاس با قوه مجریه به آن اعطا کرده است. دولت متکی و وابسته به اکثریت پارلمانی است و رئیس‌جمهوری، رئیس تشریفاتی دولت است که توسط پارلمان تعیین می‌شود. پارلمان بنگلادش در ادبیات سیاسی و حقوقی این کشور تحت عنوان «جاتیا سنگساد» یا «جاتیو سنگساد» (جی‌سی)^۱ عنوان می‌شود که معادل آن در زبان فارسی همان «خانه ملت» می‌شود. قوه مقننه واجد سیستم یک‌مجلسی است و مدت دوره هر پارلمان در قانون اساسی پنج سال مقرر شده‌اند. در حال حاضر، پارلمان نهم که انتخابات آن در سال ۲۰۰۹ برگزار شده، تا سال ۲۰۱۴ در این کشور در قید خدمت خواهد بود.

«قانون (حقوق و کمک‌هزینه‌های) اعضای پارلمان»^۲ مصوب سال ۱۹۷۳ اعضای پارلمان بنگلادش را مستحق دریافت مزایای مالی کرده است. جدول زیر حقوق و مزایای دریافتی توسط اعضای پارلمان را از سال ۱۹۷۳ تا سال ۲۰۱۰ نشان می‌دهد. آخرین اصلاحیه این قانون در سال ۲۰۱۰ نیز میزان دریافتی اعضای پارلمان را افزایش داده است. حقوق اعضای پارلمان در سال ۲۰۱۰ به میزان ۲۷,۵۰۰ تاکا در هر ماه و پاداش فوق‌العاده به میزان ۳۰۰,۰۰۰ تاکا در هر سال می‌شود. تاکا پول واحد کنونی بنگلادش است که هر ۸۰/۵ تاکا برابر با یک دلار ایالات متحده آمریکا در ۲۳ می ۲۰۱۲ است. با اصلاح قانون در سال ۲۰۱۰ اعضای پارلمان از پوشش بیمه‌ای به ارزش یک میلیون تاکا (قبلاً تا ۰/۵ میلیون تاکا) در برابر فوت یا ازکارافتادگی ناشی از حوادث و سوانح در طی مدت خدمت خود برخوردار می‌شوند.

1. Jatiya Sangsad or Jatiyo Shangshad (JS) = the House of the Nation

2. The Members of Parliament (Remuneration and Allowances) Order, 1973.

جدول ۱. حقوق و مزایای اعضای پارلمان بنگلادش

میزان مزایا (به تاکا)					مزایا
۲۰۱۰	۲۰۰۵	۲۰۰۳	۲۰۰۰	۱۹۷۳	
۲۷,۵۰۰	۱۵,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱,۰۰۰	حقوق (ماهانه)
۷,۵۰۰	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	-	فوق العاده مستمر (ماهانه)
۳,۰۰۰	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	-	-	فوق العاده هزینه‌ای (ماهانه)
۴۰,۰۰۰	-	-	-	-	فوق العاده ایاب و ذهاب (ماهانه)*
۹,۰۰۰	۶,۰۰۰	۶,۰۰۰	۶,۰۰۰	۱,۵۰۰	مخارج دفتری (ماهانه)
۵,۰۰۰	-	-	-	-	مخارج خشکشویی لباس و هزینه‌های متفرقه (ماهانه)*
۷۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۳,۰۰۰	مأموریت داخل کشور (سالانه)
۳۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰	-	پاداش فوق العاده (سالانه)
۷۰۰	۲۰۰	۲۰۰	-	۱۰۰	تسهیلات بهداشتی درمانی برای اعضای خانواده (ماهانه)
۷,۸۰۰	۶,۰۰۰	۶,۰۰۰	۴,۰۰۰	۱۰۰	استفاده از تلفن در محل کار (ماهانه)
۱۰	۶	۶	۱	۰/۸۰	کمک هزینه سفر (براساس هر کیلومتر)

مأخذ: قانون (حقوق و کمک هزینه‌های) اعضای پارلمان مصوب سال ۱۹۷۳ که در سال ۲۰۱۰ اصلاح شده است. متن این قانون در آدرس زیر قابل دسترسی است:

- http://bdlaws.minlaw.gov.bd/print_sections_all.php?id=455 (accessed on 8 October 2011)

* دو عنوان فوق که با ستاره مشخص شده با اصلاح قانون در سال ۲۰۱۰ توسط پارلمان نهم در متن قانون گنجانده شده است.

علاوه بر این، نمایندگان پارلمان کمک هزینه روزانه به میزان ۸۰۰ تاکا و کمک هزینه ایاب و ذهاب به میزان ۲۰۰ تاکا برای هر جلسه کاری پارلمان یا جلسه کمیته‌ها و کمیسیون‌ها یا برای انجام هرگونه وظایف رسمی در پارلمان دریافت می‌دارند.

در اصلاحیه سال ۲۰۱۰ فوق العاده دیگری با عنوان فوق العاده ایاب و ذهاب پیش‌بینی شده که میزان آن برای هر عضو پارلمان حدود ۴۰,۰۰۰ تاکا در هر ماه می‌شود. این فوق العاده، هزینه سوخت، تعمیر و نگهداری وسیله نقلیه و حقوق و دستمزد راننده را نیز شامل می‌شود. فوق العاده دیگر در این اصلاحیه جدید قانون، کمک هزینه خشکشویی لباس برای هر نماینده در هر ماه ۱,۰۰۰ تاکا و کمک هزینه مخارج متفرقه برای هر نماینده در هر ماه به میزان ۴,۰۰۰ تاکاست.

البته دو مورد از عناوین فوق العاده‌ها و مزایای اعطایی به اعضای پارلمان با انتقاد شدید عمومی مواجه شده است. عنوان نخست؛ موضوع واردات خودرو معاف از مالیات توسط اعضای پارلمان است. طبق بخشنامه مصوب ۲۴ می ۱۹۸۸ نمایندگان پارلمان از امتیاز خرید و واردات خودروها و جیب‌های معاف از مالیات برخوردار شده‌اند. این امتیاز بحث‌ها و انتقادات زیادی را برانگیخته است. آخرین دولت انتقالی (۲۰۰۷-۲۰۰۸) این امتیاز را لغو کرده بود، اما پارلمان نهم مجدداً آن را برقرار کرد.

دومین موضوع مورد انتقاد عمومی، تخصیص و اعطای اعتبار عمرانی اختیاری به اعضای

پارلمان به منظور تضمین اهداف مربوط به توسعه عمرانی حوزه‌های انتخابیه خود است. هم‌اکنون هر عضو پارلمان حدود ۳۰ میلیون تاکا به منظور تضمین توسعه عمرانی حوزه انتخابیه خود دریافت می‌دارد. این مقررہ تعارضات و اختلافات زیادی را ایجاد کرده است زیرا وجود این اعتبار مالی اختیاری در دست نماینده پارلمان موجب می‌شود که هر نماینده این اعتبار مالی اختیاری را به دلخواه در بین حامیان حزبی خود توزیع کند.^۱

علاوه بر این در بسیاری از حوزه‌های انتخابیه، اختلاف‌های بین نمایندگان پارلمان و نمایندگان منتخب دولتی بر سر موضوع نظارت و کنترل اعتبارات و پروژه‌های مربوط به توسعه عمرانی بالا گرفته است.^۲

با توجه به اینکه قانون مربوط به حقوق اعضای پارلمان در بنگلادش از سال ۲۰۱۰ مورد اصلاح قرار نگرفته است، حقوق اعضای پارلمان تنها با توجه به نرخ تورم و هزینه‌های زندگی افزایش یافته و هم‌اکنون حقوق ثابت اعضا حدود ۲۹,۰۰۰ تاکا می‌شود.

۳. سنگاپور

سنگاپور بزرگترین قهرمان پشتیبانی از پرداخت حقوق بالا به کارگزاران دولتی است. از نخستین روزهای استقلال، رئیس‌جمهوری «لی کوان یو»^۳ از این رویه طرفداری کرد. اصول کلی حقوق و مزایا در بخش عمومی معیار و پایه‌ای برای بخش خصوصی بوده و به منظور تضمین پایداری شعار «لی کوان یو» به طور سالیانه مورد بازبینی و تجدید نظر قرار می‌گیرد. نمایندگان پارلمان حقوق‌بگیران اصلی در این رویه نیستند، اگرچه حقوق و مزایای آنها در شرایط مطلق بالاست، اما حقوق آنها در مقایسه با میانگین حقوق و دستمزد در کشور در سطح پایین قرار دارد. زیرا این اعضا در مقایسه با سایر مقامات سیاسی حقوق کمتری دریافت می‌دارند. از لحاظ تاریخی، استدلال «لی کوان یو» به نفع حقوق بالای کارمندان دولت بدین جهت بود که وی این اقدام را به عنوان ابزاری ضروری برای ممانعت از فساد و جلوگیری از فرار مغزها به بخش خصوصی تلقی می‌کرد. مطابق نظر وی «شرایط و ضوابط خدمات اداری باید نسبت به بخش خصوصی با بهترین خدمات تطابق داشته باشد...»^۴ این امر نشان می‌دهد که در سیاست پرداخت حقوق و مزایا در سنگاپور بین

۱. اطلاعات فوق از کتاب زیر آورده شده است:

- Rounaq Jahan and Inge Amundsen. THE PARLIAMENT OF BANGLADESH. Representation and Accountability. CPDCMI Working Paper 2. First Published April 2012. Centre for Policy Dialogue. Pp 19- 21.

2. Majumder, B.A. 2011. Contours of democratic consolidation. The Daily Star, 17 March. Available at: <http://www.thedailystar.net/suppliments/2011/anniversary/section2/pg1.htm> (accessed on 3 October 2011).

3. Lee Kwan Yew

4. Republic of Singapore 1979: cols 359-60 cited in Hood 2003.

افزایش حقوق کارکنان و رفتار فاسد رابطه برقرار است.

در سال ۱۸۲۶ سنگاپور به مستعمره بریتانیا در آمد. رفاه و رونق، موجب جذب مهاجران از اکناف و اطراف به این منطقه شد. سیاست حقوق بالای مأموران ارشد دولتی (اگرچه قانونگذار مشمول این سیاست نبودند) ریشه خود را از این شرایط استعماری به وام گرفته است، یعنی زمانی که اروپایی‌های تبعید شده از وطن خود، به‌عنوان مأموران دولتی ارشد جذب شدند.^۱

در سال ۱۹۵۹، «حزب عمل خلق» (پاپ)^۲ نخستین دولت جمهوری خودمختار سنگاپور را تشکیل داد و از آن زمان در قدرت باقی ماند. سبک حکومتی حزب پاپ با عنوان استبداد نرم توصیف شده است که در آن نهادهای پارلمانی «مشروع‌سازی آیین‌های مذهبی را برای اعمال حکومت استبدادی و مذهبی»^۳ هموار کرده‌اند. همچنین اجرای یک برنامه صنعتی‌سازی فشرده و عظیم موجب ثبات رشد اقتصادی و افزایش کلان حقوق و دستمزدها در بخش خصوصی شد.^۴ نرخ رشد اقتصادی سنگاپور نقش قابل ملاحظه‌ای را در استقرار این منطق که مأموران دولتی ارشد (اما نه قانونگذاران) باید از سطح حقوق و مزایای بیشتری برخوردار باشند، ایفا کرده است.

جدول ۲. خلاصه‌ای از کمک‌هزینه و مزایای دریافتی از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷

کمک‌هزینه	
کمک‌هزینه سالیانه نمایندگان	۸۴,۴۳۶ دلار سنگاپور معادل ۱۴۳,۰۰۰ دلار ایالات متحده
مزایا	
خدمات پستی (سالیانه)	به‌صورت پیش‌پرداخت
مأموریت	فقط مأموریت رسمی خارج کشور
تجهیزات ستادی (سالیانه)	۱۶,۲۰۰ دلار سنگاپور برابر با ۹,۵۶۵ دلار ایالات متحده

* هر دلار ایالات متحده برابر با (۱/۶۹۳۶) دلار سنگاپور است.

در این ایام، سطح بالای حقوق و دستمزد در بخش‌های خصوصی موجب شد که مردم از بخش عمومی رویگردان شوند. برای مقابله با وضعیت فزاینده فرار مغزها، یک نهاد مستقل در سال ۱۹۷۲ برای تعریف دستورالعمل‌های مربوط به سیاست حقوق و دستمزد در بخش عمومی تأسیس شد. از آن زمان به بعد سنگاپور به سیاست پرداخت حقوق و دستمزد بالا به کارکنان شاغل در ادارات دولتی ادامه می‌دهد. با وجود افزایش حقوق و دستمزد در سال ۱۹۷۳ برای کارمندان دولتی به دلیل فراوانی و وفور نعمت در سنگاپور، نمایندگان پارلمان تنها افزایش ۱۴۰ درصدی کمک‌هزینه

1. Turnbull, C. M. (1989) A History of Singapore, 1819-1988. Oxford University Press, 2nd edit

2. The People's Action Party (PAP)

3. Means, 1996, p. 106.

4. Turnbull, C. M. A History of Singapore, 1819-1988. Opcit, 1989.

خود یعنی از ۱,۰۰۰ دلار سنگاپور به ۲,۴۰۳ دلار را تجربه کرده‌اند. هنوز، کمک هزینه نمایندگان پارلمان، خود را با توسعه کلی حقوق و مزایا در بخش عمومی تطبیق نداده است. از زمان استقلال تا سال ۱۹۸۰ میزان کمک هزینه اعضای پارلمان افزایش قابل ملاحظه‌ای نداشته است، اما در سال ۱۹۹۵، شاهد افزایش شدید میزان کمک‌هزینه آنان در حدود ۱۰۱ درصد بوده‌ایم.^۱

مطالعه دانشکده لندن در این خصوص بیان می‌کند: در سنگاپور، حقوق و مزایای نمایندگان پارلمان در قیاس با حقوق و مزایای مقامات سیاسی ارشد و وزرا بسیار کمتر است. حقوق نخست‌وزیر در هر ماه ۱۱۵,۹۲۰ و سالیانه ۳/۷۶ میلیون دلار سنگاپور و حقوق رئیس‌جمهوری در هر ماه ۱۱۹,۵۲۰ و سالیانه ۳/۸۷ میلیون دلار سنگاپور است. در جدول زیر میزان حقوق و مزایای ماهیانه و سالیانه رئیس‌جمهوری، نخست‌وزیر، وزیران، نمایندگان پارلمان و مقامات ارشد دولتی از اول ژانویه سال ۲۰۰۸ آورده شده است.

جدول ۳. حقوق ماهیانه و سالیانه مقامات سیاسی در سال ۲۰۰۸

حقوق از اول ژانویه سال ۲۰۰۸		مقام
سالیانه (دلار سنگاپور)	ماهیانه (دلار سنگاپور)	
۳,۸۷۰,۰۰۰	۱۱۹,۵۲۰	رئیس‌جمهوری
۳,۷۶۰,۰۰۰	۱۱۵,۹۲۰	نخست‌وزیر
۱,۹۴۰,۰۰۰	۵۹,۷۶۰	وزیران و دبیران عالی رتبه دولت
۲۲۵,۰۰۰	۱۳,۷۱۰	اعضای پارلمان

نمایندگان پارلمان در سنگاپور همانند دیگر کشورهای آسیایی نظیر هنگ‌کنگ صرفاً به عنوان نمایندگان پاره‌وقت خدمت می‌کنند و می‌توانند علاوه بر آن مشاغل دیگری را نیز تصدی کنند. علاوه بر این، درحالی که نمایندگان پارلمان برای تحت پوشش قرار دادن هزینه‌های دفتری خود کمک‌هزینه معاف از مالیات به میزان ۸۴,۴۳۶ دلار ایالات متحده دریافت می‌دارند، لکن خودشان مستحق دریافت حقوق نیستند.^۲

حکومت تک‌حزبی غیررسمی حزب «پاپ» منجر به تمرکز واقعی قدرت و رهبری در ید اختیار اقلیت کوچکی از افراد شده^۳ و با تقویت قدرت رهبری حزب «پاپ» از سال ۱۹۵۹ به بعد، اهمیت منصب نمایندگی پارلمان کاهش یافته است، مخصوصاً از زمانی که کابینه، قانوناً صلاحیت ابتکار

1. Hood, Lee, G. Reward for High Public Office: Asian and Pacific Rim States. Routledge. p. 155, 2003
 2. PRESS RELEASE. Administrative Officers, Political, Judicial and Statutory Appointment Holders to get 4% to 21% pay increase. Singapore Prime Minister's office. 2008. p. 7.
 3. Hood, 2003, pp. 135-136, p. 149.
 4. Chan, H.C. (1976) The Role of Parliamentary Politicians in Singapore. Legislative Studies Quarterly, 1 (3) August, pp. 423-441.

پیشنهاد قانون را یافته است. تقدیم طرح‌های انفرادی در پارلمان مطابق قانون مجاز است، اما تاکنون به ندرت تقدیم شده‌اند.^۱ لذا پارلمان صرفاً برای اینکه لوایح پیشنهادی این حزب تبدیل به قانون شوند، به این لوایح مشروعیت می‌بخشد و اختیاری از خود نشان نمی‌دهد.

حزب «پاپ» در حال حاضر مدت پنج دهه است که بر این کشور حکومت می‌کند. از زمانی که حزب «پاپ» به‌طور مداوم در رأس حاکمیت قرار دارد، حقوق و دستمزد نسبتاً پایین اعضای پارلمان می‌تواند به عنوان نتیجه مستقیم این نظریه تفسیر شود... : زمانی که کشوری از ثبات بیشتری برخوردار باشد، احتمالاً اعضای مجلس قانونگذاری از حقوق و دستمزد کمتری برخوردار خواهند بود. سنگاپور، به عنوان یک کشور بسیار پایدار و با ثبات، در حقیقت حقوق نسبتاً پایینی را برای اعضای پارلمان خود در قیاس با بقیه مقامات عمومی ارشد مقرر داشته است.

همان‌طور که قبلاً ذکر کردیم، منصب نمایندگی در پارلمان سنگاپور سمتی پاره‌وقت است. بنابراین اعضای پارلمان مشمول دریافت هیچگونه حقوقی نبوده و فقط کمک هزینه‌ای برای پوشش هزینه‌های مورد نیاز کار خود در حوزه انتخابیه مربوطه دریافت می‌دارند.^۲

اگرچه طبق اظهارات فوق، کمک‌هزینه اعضای پارلمان در سنگاپور در مقایسه با سایر مقامات سیاسی در این کشور رقم پایینی است، با این حال «اعضای پارلمان سنگاپور در مقایسه با اعضای مجلس عوام انگلیس و پارلمان اروپا و هم‌تایان خود در استرالیا، کانادا، هنگ‌کنگ و نیوزلند کمک هزینه (حقوق) بیشتری را دریافت می‌دارند. البته، این در حالی است که پارلمان هند اعلام کرده است که قصد دارد حقوق اعضای خود را تا سه برابر افزایش دهد و از طرف دیگر حقوق قانونگذاران در کنگره آمریکا و پارلمان ژاپن بیشتر از هم‌تایان خود در سنگاپور است. در سال جاری اعضای پارلمان سنگاپور حدود ۱۳,۷۱۰ دلار سنگاپور در هر ماه دریافت می‌دارند که جمع سالیانه آن حدود ۲۲۵,۰۰۰ دلار سنگاپور (تقریباً ۱۶۶,۰۰۰ دلار ایالات متحده) است».^۳

اعضای پارلمان سنگاپور از مزایای بازنشستگی نیز برخوردارند. نمایندگانی که به سن ۵۰ سال برسند به عنوان نماینده پارلمان بازنشسته می‌شوند و همچنین نمایندگانی که با داشتن این شرایط به شرطی که مدت خدمت آنها در پارلمان کمتر از ۹ سال نباشد برای بقیه عمر خود از مقرری بازنشستگی برخوردار می‌شوند. میزان مقرری سالیانه قابل پرداخت عبارت است از یک سی‌ام بالاترین حقوق و دستمزد سالیانه در ازای هر سال سابقه خدمت تمام و میزان یک سیصدوشصتم به‌ازای هر سال خدمت ناتمام در پارلمان تا سقف دوسوم حقوق سالیانه عضو مربوطه.^۴

1. Chan, H.C. (1976) The Role of Parliamentary Politicians in Singapore. *Legislative Studies Quarterly*, opcit
 2. The Dynamics of Legislative Rewards. An Empirical Analysis of Commonwealth Countries for the World Bank Institute. London School of Economics, 2007/ 2008. Pp 76-78.
 3. Abhijit. MPs' pay in Singapore and other countries. <http://www.pressrun.net/weblog/>
 4. Parliament of Singapore. From Wikipedia, the free encyclopedia.in: http://en.wikipedia.org/wiki/Parliament_of_Singapore

۴. هندوستان

هندوستان در میان کشورهای مورد مطالعه بزرگترین کشور از لحاظ وسعت جمعیت و جزء کشورهای آسیایی توسعه یافته است. صرفنظر از یک دوره کوتاه استبدادی ملهم از حالت اضطراری ملی بین سال‌های ۱۹۷۵ و ۱۹۷۷، هند واجد یک دمکراسی دیرینه از زمان استقلال خود در سال ۱۹۴۷ شده و بر این اساس، پارلمان همیشه در مرکز ثقل فرآیند دمکراتیک قرار داشته است. نظام سیاسی این کشور بعد از مدل اکثریتی وست‌منیستری پایه‌گذاری شده و در نتیجه، این کشور سیستم انتخاباتی کثرت‌گرای بریتانیای کبیر را اقتباس کرده است. اتحادیه هندوستان مشتمل بر ۲۸ ایالت و ۷ اتحادیه سرزمینی است. مطابق قانون اساسی سال ۱۹۵۰ پارلمان، دارای دو مجلس و مرکب از رئیس‌جمهوری هند، «راجیا صابها» (مجلس مافوق)^۱ و «لوک صابها» (مجلس مادون)^۲ می‌شود «لوک صابها» ۵۴۵ عضو دارد در حالی که «راجیا صابها» نمی‌تواند کمتر از ۲۳۸ و بیشتر از ۲۵۰ عضو داشته باشد. مجلس مادون، اختیارات بیشتری نسبت به مجلس مافوق دارد.^۳

به سه دلیل هند در بین کشورهای مورد مطالعه دارای اهمیت است:

اولاً در حقیقت، اعضای پارلمان هند کمترین حقوق و دستمزد را در بین همه کشورهای مشترک‌المنافع دریافت می‌دارند. اعضای پارلمان هند با حقوق ۵۸,۳۴۰ روپیه (معادل ۱,۱۳۴ دلار) در سال ۲۰۰۱ در پایین‌ترین حد جدول حقوق و مزایای اعضای پارلمان در کشورهای مشترک‌المنافع قرار داشتند. شایان ذکر است که در سال ۲۰۰۵ حقوق اعضای پارلمان هند به ۱۴۴,۰۰۰ روپیه (معادل ۳,۱۴۵ دلار) افزایش یافته که نشان‌دهنده افزایش ۱۴۷ درصدی است. این افزایش حقوق حاکی از آن است که قانونگذاران هند توانسته‌اند موقعیت نسبی خود را بهبود بخشند. با وجود این، تجزیه و تحلیل حقوق و دستمزد اعضای پارلمان با شاخص نرخ سرانه تولید ناخالص داخلی نشان می‌دهد که موقعیت مکانی هند در رتبه‌بندی نرخ تولید ناخالص داخلی واقعاً تنزل یافته است. در واقع، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی هند از ۲/۱۹ درصد به ۰/۱۲ درصد تنزل یافته است.

ثانیاً هند دیدگاه خاصی را در مورد مسئله حقوق و دستمزد اعضای پارلمان از زمان کسب استقلال ابراز داشته است. برخلاف مورد مطالعه سنگاپور، در سیاست هند پرداخت حقوق و مزایا، هیچگونه رابطه‌ای بین رفتار فاسد و حقوق و دستمزد پایین وجود ندارد. یعنی ثابت نشده است که حقوق و مزایای پایین اعضای پارلمان در افزایش سطح فساد نقش داشته باشد. گاندی اعتقاد نداشت که پرداخت مبلغ بالا به عنوان حقوق و دستمزد می‌تواند به نحو چشمگیری از فساد جلوگیری کند. وی معتقد

1. The Rajya Sabha (Upper House)

2. The Lok Sabha (Lower House)

3. Subhash C. K. (1996) History of the Parliament of India, Vol. 3. New Delhi: Shipra Publications

است: «به نظر من، حقوق و مزایای دریافتی توسط آقایان محترم در مجالس مختلف، در کل، نسبت به خدمتی که برای این کشور انجام می‌دهند، بیشتر است. مقیاس‌ها و پایه‌های حقوق و مزایا براساس الگوی انگلیسی تعیین شده و در کل قابل قیاس با درآمد این کشور به عنوان فقیرترین کشور جهان نیستند. بنابراین، من پیشنهاد می‌کنم که وزیران باید با توافق مجالس ایالتی، کل مقیاس حقوق و مزایا را در تطابق با ضرورت‌های کشورهای گاهش دهند و در عین حال مبلغی را که قرار است به هر عضو پرداخت شود، ابتدا به حزبی که عضو مربوطه متعلق به آن است، منتقل کنند سپس این حزب تعیین کند که حقوق و دستمزد این عضو چقدر می‌تواند باشد یا اگر این امر عملی نشود، هر عضو خود معین کند که چقدر حقوق و مزایا برای خود و خانواده‌اش مناسب است...»^۱

در نهایت، با وجود بیش از یک میلیارد شهروند، هند بزرگترین دموکراسی فدرال در جهان و حائز یکی از بالاترین نرخ رشد تولید ناخالص داخلی در جهان است (۶/۴ درصد بین سال ۱۹۸۶ و ۲۰۰۶).^۲ در عین حال، ۲۹ درصد جمعیت هند زیر خط فقر بین‌المللی زندگی می‌کنند.^۳

جدول ۴. حقوق و کمک‌هزینه‌های اعضای پارلمان از آوریل سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸

حقوق	
حقوق اعضای پارلمان (سالانه)	۱۴۴,۰۰۰ روپیه برابر با ۳,۶۰۴ دلار
کمک‌هزینه‌ها و مزایا	
حضور در پارلمان (برای هر جلسه)	۵۰۰ روپیه برابر با ۱۲/۵ دلار
مبلان خانه (سالانه)	۳۰,۰۰۰ روپیه برابر با ۷۵۱ دلار
خدمات پستی (سالانه)	۱۲,۰۰۰ روپیه برابر با ۳۰۰ دلار
حوزه انتخابیه (سالانه)	۱۲۰,۰۰۰ روپیه برابر با ۸,۰۱۱ دلار
لوازم التحریر (سالانه)	۳۶,۰۰۰ روپیه برابر با ۹۰۱ دلار
کارمندان دفتری (سالانه)	۱۲۰,۰۰۰ روپیه برابر با ۳,۳۰۴ دلار
اجاره‌خانه (سالانه)	استفاده رایگان از اثاثیه، آب و برق
تلفن، فاکس و اینترنت	۱۵۰,۰۰۰ روپیه تماس تلفنی رایگان و ۱۵۰,۰۰۰ روپیه اینترنت
مأموریت	بلیط قطار و هواپیمای رایگان برای نمایندگان و همسر آنان
خدمت در کمیته‌های پارلمانی	میزانی معین نشده است
حقوق اعضای پارلمان‌های محلی	۲۰,۰۰۰,۰۰۰ روپیه برابر با ۵۰۰,۶۲۶ دلار

مأخذ: هر دلار ایالات متحده برابر با ۳۹/۹۵ روپیه می‌باشد.

1. Ghandi, 1946 quoted in: Sezhiyan, E. (2007) The Lawmakers' Fee. Frontline. [Internet]. May 10. Available from: - http://www.hinduonnet.com/thehindu/fline/fl2_210/stories/20050520002810100.htm [Accessed 15 February 2008].
2. World Bank Group (2007) India at a glance. The World Bank. [Internet]. September 28. Available from: <http://devdata.worldbank.org/AAG/ind_aag.p df> [Accessed 29 February 2008].
3. Ibid.

در سال ۱۹۴۵، اعضای مجلس مؤسسان^۱ کمک‌هزینه‌ای معادل ۴۵ روپیه و حقوق پایه‌ای معادل ۲۰۰ روپیه دریافت می‌کردند. این حقوق و کمک‌هزینه‌ها مبلغ قابل توجهی نبودند، اما توانستند مقیاس و معیار ایجاد شده توسط «مجلس قانونگذاری مرکزی بریتانیایی‌های هند»^۲ را به کرسی بنشانند. مع‌هذا، با توجه به «شرایط عمومی اقتصادی در هند و نیز بحران مالی اقتصادی غالب»^۳ «مونیسوامی پیلای»^۴ عضو پارلمان ششم، حذف روزانه مبلغ ۵ روپیه از کمک‌هزینه اعضای پارلمان را پیشنهاد کرد که پس از پذیرش آن تا زمان تصویب «قانون حقوق و مزایای اعضای پارلمان در آوریل سال ۱۹۵۴»^۵ مبلغ ۴۰ روپیه برای اعضای پارلمان موقت و نیز برای اعضای نخستین دوره مجلس «لوک صابحا» پرداخت می‌شد.

پس از تصویب قانون فوق، مطابق با آن، اعضای پارلمان استحقاق دریافت حقوق ماهیانه به میزان ۴۰۰ روپیه به اضافه کمک‌هزینه روزانه به میزان ۲۱ روپیه طی دوره اجلاس پارلمان را دارند. طبق این قانون، کمیته‌ای با عنوان «کمیته مشترک حقوق و مزایای اعضای پارلمان»^۶ تشکیل می‌شود تا در چارچوب قانون حقوق و مزایای اعضای پارلمان مصوب ۱۹۵۴، آیین‌نامه‌ها و قواعد مربوط به این قانون را تنظیم کند. این کمیته متشکل از ۱۰ عضو مجلس «لوک صابحا» و ۵ عضو مجلس «راجیا صابحا» است. اعضای این کمیته یک نفر از بین خود را به‌عنوان رئیس انتخاب می‌کنند. این کمیته مشترک یک کمیته دائمی در پارلمان دارد، لذا اعضای پارلمان هند، خودشان حقوق و مزایای خود را از طریق این کمیته تعیین می‌کنند. کمیته مشترک، این قانون را چند بار مورد اصلاح قرار داده است.

در سال ۲۰۰۵، صرف‌نظر از حقوق و کمک‌هزینه‌های روزانه، اعضای پارلمان از دیگر مزایا نیز برخوردار بودند. این مزایا عبارت بود از: کمک‌هزینه سفر، اجاره آپارتمان، کمک‌هزینه مبلمان، مسافرت رایگان با قطار، کمک‌هزینه حوزه انتخابیه (۱۲۰,۰۰۰ روپیه در سال)، کمک‌هزینه مخارج دفتری (۱۲۰,۰۰۰ روپیه در سال) جیره غذایی، یک عدد رایانه، استفاده رایگان از برق و تلفن تا یک حد معمول. درحالی که در سال ۲۰۰۱ حقوق ماهیانه به ۱۲,۰۰۰ روپیه افزایش یافته بود، افزایش سه برابری حقوق شدیداً مورد اعتراض قرار گرفت. «مرینال جور»^۷ عضو سابق مجلس ایالت «ماهاراشترا»^۸ و مجلس «لوک صابحا» ضمن اینکه شدیداً به این قضیه معترض بود، عنوان کرد که

1. The members of the Constituent Assembly
2. The Central Legislative Assembly of British India
3. Sezhiyan, E. (2007) The Lawmakers' Fee.opcit
4. Muniswami Pillai
5. The Salaries and Allowances Act in April 1954,
6. The Joint Committee on Salaries and Allowances of Members of Parliament
7. Mrinal Gore
8. Maharashtra Assembly

در چند ایالت، کارمندان دولت حقوق ماهیانه خود را دریافت نکرده‌اند.^۱ در نتیجه، ایجاد نهاد مستقل برای تعیین حقوق اعضای پارلمان در بین اعضا مورد بحث و مناظره بود. در حقیقت، یکی از موضوعاتی که در سال ۱۹۹۳ بر عهده کمیته مشترک قرار گرفت، ایجاد سیستمی بود که براساس آن، حقوق و مزایای اعضای پارلمان بدون مداخله خود آنان تعیین شود، اما این هدف به هیچ‌وجه محقق نشد و اعضای پارلمان همچنان حقوق و مزایای خویش را تعیین می‌کنند.^۲

اخیراً پیشنهادی درخصوص افزایش ۲۰۰ درصد حقوق و دستمزد اعضای پارلمان ارائه شده است. حقوق پایه و سایر مزایای این اعضای در حال حاضر طبق مواد مختلف قانون حقوق و مزایای اعضای پارلمان مصوب آوریل سال ۱۹۵۴ که در سال ۲۰۱۱ اصلاح شده، به شرح زیر است:

حقوق ثابت: ۵۰,۰۰۰ روپیه در ماه، مبلغ ۲,۰۰۰ روپیه به صورت روزانه برای هر روز اجلاس پارلمان، مأموریت از طریق استفاده رایگان از هواپیما و قطار به همراه همسر و بستگان، استفاده رایگان از مسکن بدون پرداخت اجاره، استفاده رایگان از مکالمه تلفنی، استفاده رایگان از برق و ابزار برقی، تخصیص حدود ۴۵,۰۰۰ روپیه در ماه برای هر نماینده که از این مبلغ ۲۰,۰۰۰ روپیه را به عنوان هزینه‌های ثابت و بقیه را برای کارکنان شاغل در دفتر خود صرف می‌کند، دریافت مقرری بازنشستگی به میزان ۲۵,۰۰۰ روپیه در ماه. با توجه به این هزینه‌ها، متوسط هزینه‌ای که دولت برای هر عضو پارلمان خرج می‌کند حدود ۵,۰۰۰,۰۰۰ روپیه می‌شود.

۵. عربستان

مجلس شورای (مشورتی) عربستان سعودی و دیگر کشورهای شورای همکاری خلیج فارس تاکنون موفق به متقاعد کردن شهروندان خود مبنی بر اینکه قدرت نمایندگی آنها را دارند، نشده‌اند. مطالعه‌ای که توسط یک مجله انگلیسی درخصوص مقایسه حقوق سالیانه اعضای مجلس شورای عربستان با حقوق اعضای پارلمان نیجریه، کنیا، آفریقای جنوبی و اندونزی انجام یافته، پیش‌بینی کرده است که حقوق سالانه هر عضو مجلس شورای عربستان ۶۴,۰۰۰ دلار (۲۴۰,۰۰۰ ریال عربستان) است در حالی که هر عضو پارلمان در نیجریه (که با فساد درهم آمیخته‌اند) حقوق بیشتری از مجموع حقوق رئیس‌جمهوری ایالات متحده و نخست‌وزیر انگلیس دریافت می‌دارند.

اما، این مطالعه، یک اشتباه بزرگ را در محاسبه خود مرتکب شده است. این مطالعه به هیچ‌وجه سایر مزایا و کمک‌هزینه‌هایی را که اعضای مجلس شورای عربستان دریافت می‌کنند، محاسبه نکرده است. حقوق ماهیانه اعضای مجلس شورای عربستان حدود ۲۶,۰۰۰ ریال عربستان است که

1. Sezhiyan, E. (2007) The Lawmakers' Fee.opcit

2. The Dynamics of Legislative Rewards. Opcit. P. 79-82.

برابر با ۶,۹۳۳ دلار می‌شود، پاداش فوق‌العاده سالیانه حدود ۳۰۰,۰۰۰ ریال است که معادل ۸۰,۰۰۰ دلار می‌شود. این مبلغ علاوه بر کمک هزینه مسکن به میزان ۱۰۰,۰۰۰ ریال معادل ۲۶,۶۶۶ دلار و کمک هزینه انتصاب در پست‌های کمیته‌ای به میزان ۳۰۰,۰۰۰ ریال معادل ۸۰,۰۰۰ دلار و در واقع به این معناست که درآمد سالیانه یک عضو پارلمان در عربستان سعودی بیش از ۱۳۰,۰۰۰ دلار است، یعنی چند برابر مبلغ ۶۴,۰۰۰ دلار که این مجله به عنوان حقوق سالیانه ادعا کرده است. اعضای این شورا که در خارج ریاض زندگی می‌کنند، از بلیط درجه یک عربستان سعودی برای مسافرت برخوردارند. تمامی اعضای مجلس شورای عربستان در سراسر کشور و نیز در خارج از حق معالجه رایگان برخوردار بوده و در هر سال ۶۰ روز تعطیلی دارند.^۱ البته می‌توان چنین عنوان داشت که مطالعه مذکور صرفاً حقوق ثابت اعضای مجلس شورای عربستان را ذکر کرده و مزایای آنان را به‌خاطر متغیر بودن آن در نظر نگرفته است.

۶. پاکستان

«قانون تعیین حقوق، مزایا و امتیازات رئیس سنا و سخنگوی مجلس شورا»^۲ مصوب ۱۹۷۵ و اصلاحیه ۲۰۱۰ بر نحوه پرداخت حقوق و مزایا به این دو عضو پارلمان در پاکستان حاکم است. مطابق ماده (۳) این قانون، حقوق رئیس سنا و سخنگوی پارلمان حدود ۷۳,۰۰۲ روپیه در هر ماه می‌شود. چنانچه، کسی از خدمت دولتی در پاکستان بازنشسته شده، پس از اجرای این قانون به‌عنوان رئیس سنا یا سخنگوی مجلس شورا انتخاب شود، حقوق بازنشستگی وی طی مدتی که عهده‌دار منصب ریاست یا سخنگویی است، به حالت تعلیق در می‌آید.

مطابق ماده (۴) رئیس و سخنگو در انتخاب خود به این سمت برای تجهیز خویش به امکانات لازم حدود ۵,۰۰۰ روپیه دریافت می‌دارد. مطابق ماده (۶) این قانون هر ماه ۶,۰۰۰ روپیه به‌عنوان کمک‌هزینه مخارج دفتری نیز به این دو عضو تعلق می‌گیرد. استفاده از خودروی اداری رایگان برای ایاب و نهاب مطابق ماده (۷)، استفاده از مسکن برای اقامت بدون پرداخت اجاره و استفاده از تلفن رایگان در محل اقامت مطابق ماده (۸)، کمک هزینه مأموریت در داخل پاکستان به میزان ۷۵ روپیه برای هر روز مطابق ماده (۹) و همچنین استفاده از تسهیلات خدمات درمانی، کمک هزینه مأموریت به خارج کشور و سایر مزایای مقرر در موارد مختلف این قانون از دیگر مزایای پیش‌بینی شده برای این دو عضو پارلمان محسوب می‌شوند.

1. Jameel Al-Dhiyabi. Al-Watan newspaper. Salaries of Shoura Council members are not low as claimed .LOCAL VIEWPOINT. Wednesday, 31 July 2013 . 22 Ramadan 1434 H. in:

-<http://www.saudigazette.com.sa/index.cfm?method=home.regcon&contentid=20130731175406>

2. The Chairman and Speaker (Salaries, Allowances and Privileges) Act, 1975. As modified upto 1st July, 2012.

«قانون حقوق و مزایای اعضای پارلمان»^۱ مصوب ۱۹۷۴ و اصلاحیه ۲۰۱۳ در پاکستان حاکم بر پرداخت حقوق و مزایا به اعضای پارلمان است. مطابق ماده (۳) این قانون، حقوق پایه هر عضو پارلمان حدود ۲۷,۳۷۷ روپیه در هر ماه می‌شود. برای هر روز کاری در اجلاس پارلمان اعضا، روزانه کمک‌هزینه‌ای به قرار ۱,۰۰۰ روپیه و کمک‌هزینه ایاب و نهاب به میزان ۳۵۰ روپیه مطابق ماده (۴) قانون دریافت می‌دارند. مطابق بند «۱» این ماده، هر عضو مجلس که بدون عذر موجه به مدت بیش از سه روز و بدون ترک مجلس از شرکت در جلسات اجلاس خودداری ورزد استحقاق دریافت کمک‌هزینه روزانه و کمک‌هزینه ایاب و نهاب را نخواهد داشت. بند «۲» این ماده کمک‌هزینه دیگری را به‌عنوان کمک‌هزینه تعدیل مخارج و هزینه‌ها به میزان ماهیانه ۵,۰۰۰ روپیه برای اعضای پارلمان مقرر می‌دارد. ماده (۵) نیز کمک‌هزینه مأموریت را به میزان ۱۰ روپیه بابت هر روز مأموریت مقرر می‌کند. ماده (۹) کمک‌هزینه اجاره مسکن به میزان ۲,۰۰۰ روپیه، ماده (۱۰) کمک‌هزینه مأموریت در داخل پاکستان را به میزان ۳۰۰,۰۰۰ روپیه در هر سال بدون پرداخت قیمت بلیط هواپیما یا قطار مقرر می‌دارد. طبق ماده (۱۱) هر عضو پارلمان از ۱۰,۰۰۰ روپیه در ماه به‌عنوان کمک‌هزینه استفاده از تلفن در دفتر کاری خود برخوردار است. همچنین بند «الف» این ماده مبلغ ۸,۰۰۰ روپیه نیز به‌عنوان مخارج دفتری در ماه مقرر می‌کند. در ماده (۱۲) نیز به استحقاق اعضای پارلمان برای دریافت سایر مزایا از قبیل خدمات و تسهیلات پزشکی اشاره می‌شود. ماده (۱۳) این قانون حقوق پایه اعضای کمیته‌های دائمی پارلمان را ۲۰,۷۰۰ روپیه در ماه مقرر کرده است. استفاده از سایر مزایا نیز همانند دیگر اعضای پارلمان برای اعضای کمیته‌های دائمی نیز در بندهای مختلف ماده (۱۳) تشریح شده است. در نهایت بند «ب» ماده (۱۴) این قانون مقرر می‌دارد که حقوق، مزایا و کمک‌هزینه‌های اعضای پارلمان توسط دولت فدرال به موازات افزایش حقوق و مزایای سایر کارکنان و کارمندان دولت باید افزایش یابد.

«قانون حقوق، کمک‌هزینه و مزایای معاونان رئیس سنا و سخنگوی مجلس شورا»^۲ مصوب سال ۱۹۷۵ و اصلاحیه سال ۲۰۱۲ حقوق پایه و سایر مزایا و کمک‌هزینه‌های این دو عضو پارلمان را مقرر می‌کند. مطابق ماده (۳) این قانون حقوق پایه این دو عضو پارلمان در هر ماه حدود ۶۷,۵۲۸ روپیه می‌شود. مواد مختلف این قانون مزایا و کمک‌هزینه‌هایی را همانند سایر اعضای پارلمان برای این دو عضو نیز برشمرده است.

نظام حقوق و مزایای اعضای پارلمان در پاکستان تقریباً مشابه با نظام بنگلادش است. در هر

1. THE MEMBERS OF PARLIAMENT (SALARIES AND ALLOWANCES) ACT, 1974 (NO. XXVII OF 1974) (As Amended upto July, 2013).

2. The Deputy Chairman and Deputy Speaker(Salaries, Allowances and Privileges) Act, 1975. As modified upto March, 2012.

دو کشور، حقوق پایه اعضای پارلمان ناچیز است، اما سایر مزایا و فوق‌العاده‌هایی که دریافت می‌کنند، تقریباً میزان حقوق و دستمزد اعضای پارلمان را چند برابر می‌سازد.

۷. ژاپن

«میزان حقوق هریک از نمایندگان مجالس ژاپن، سالیانه ۲۲ میلیون و ۸۰۰ هزار ین است [در سال ۲۰۱۱] و این میزان توسط مجلس ملی در هر سال تعیین می‌شود. در میان نمایندگان در میزان حقوق دریافتی‌شان، تفاوتی وجود ندارد و فقط اعضای هیئت‌رئیس مجلس به سبب پستی که در مجلس دارند، حقوق اضافه‌ای دریافت می‌دارند».^۱

«امتیازات نمایندگی در ژاپن نیز برای نمایندگان مجالس این کشور متنوع است. این امتیازات شامل تأمین اجتماعی، بیمه عمر و مسافرت و پزشکی است. همچنین برخورداری از منشی، دفتر اداری و راننده شخصی از دیگر امتیازات نمایندگان مجلس ژاپن است. به هر نماینده مجلس ژاپن امکان استفاده از مسکن مناسب در توکیو تعلق می‌گیرد که با توجه به قیمت مسکن در این شهر، امتیاز قابل توجهی است».^۲

«تعطیلات رسمی مجلس ژاپن همان تعطیلات رسمی و ملی تقویم ژاپن است. در غیر این روزها، مجلس ژاپن طبق برنامه رسمی خود، جلساتهش را برگزار می‌کند. میزان مرخصی نمایندگان مجلس ژاپن نیز مطابق با میزان مرخصی مدیران ارشد دولتی است و این مرخصی همراه با حقوق است».^۳

در سال ۲۰۱۳، مطابق گزارش سایت «ژاپن تودی» اعضای پارلمان ژاپن (دیت) در هر ماه حدود ۱/۳ میلیون ین (معادل ۱۵,۲۰۰ دلار) به‌عنوان حقوق دریافت می‌کنند. به‌طوری که حقوق سالیانه آنها بالغ بر ۱۸۲,۴۰۰ دلار می‌شود.^۴

۸. فیلیپین

دریافت حقوق و مزایا توسط اعضای پارلمان فیلیپین مطابق بخش ششم قانون اساسی به شکل زیر پیش‌بینی شده است:

ماده (۱۰) قانون اساسی: حقوق سناتورها و اعضای مجلس توسط قانون تعیین می‌شود. تا

۱. دفتر مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی) مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، پیشین، ص ۸

۲. همان، ص ۱۲.

۳. همان، ص ۱۵.

4. Abhijit. MPs' pay in Singapore and other countries. <http://www.pressrun.net/weblog/>

زمانی که تمامی اعضای سنا و مجلس نمایندگان تصویب نکرده‌اند، هرگونه افزایش در این حقوق و دستمزد فاقد اثر است.

ماده (۲۰) قانون اساسی: سوابق و صورتحساب بودجه کنگره باید ثبت شده و مطابق قانون، برای دسترسی عموم آزاد باشد، همچنین این صورتحساب باید توسط کمیسیون حسابداری مورد بازرسی قرار گرفته و سالیانه لیست ریز میزان مواجب پرداخت شده به هرکدام از اعضا و نیز مخارج هزینه شده برای هرکدام از آنها را منتشر سازد.

لازم به ذکر است که مطابق با مقررات فوق، هیچ ممنوعیتی برای دریافت کمک‌هزینه‌ها، علاوه بر حقوق، توسط اعضای کنگره وجود ندارد. از سوی دیگر، در ماده بعدی قانون اساسی، به منظور جلوگیری از سوءاستفاده اعضای کنگره در خصوص تخصیص مزایا و کمک‌هزینه‌های افراطی برای خود، اعضای کنگره متعهد شده‌اند که وضعیت مالی خویش را به عموم اعلام کنند.

قانون اساسی کنونی در بخش ۱۷، ماده هجدهم، حقوق مربوط به مقامات سیاسی را مقرر می‌کند: حقوق رئیس‌جمهوری سالیانه ۳۰۰,۰۰۰ پزو^۱ است مگر اینکه کنگره طور دیگری مقرر کرده باشد. معاون رئیس‌جمهوری، رئیس سنا، سخنگوی مجلس نمایندگان و قاضی القضاة دیوان عالی هرکدام حدود ۲۴۰,۰۰۰ پزو، سناتورها، اعضای مجلس نمایندگان، مشاوران قضات دیوان عالی و رئیس کمیسیون قانون اساسی هرکدام ۲۰۴,۰۰۰ پزو و اعضای کمیسیون قانون اساسی هرکدام ۱۸۰,۰۰۰ پزو دریافت می‌کنند.

با این حال، طبق اعلامیه شماره ۱ پارلمان، حقوق اعضای مجلس سنا به طبقه ۳۳ حقوق و دستمزد ارتقا و ماهیانه به میزان ۳۵,۰۰۰ پزو افزایش یافته است. از طرف دیگر حقوق رئیس مجلس سنا نیز با ارتقا به طبقه ۳۴ حقوق و مزایا، ماهیانه به میزان ۴۰,۰۰۰ پزو رسیده است.^۲ بنابراین حقوق ماهیانه هر عضو پارلمان فیلیپین ۳۵,۰۰۰ پزو معادل ۷۷۸ دلار و حقوق ثابت سالیانه آنها ۹,۳۳۶ دلار است. حقوق ثابت سالیانه هر عضو پارلمان فیلیپین (۹,۳۳۶) تقریباً ۷ درصد برابر نسبت به حقوق ثابت سالیانه نمایندگان مجلس (۱۵,۰۰۰ دلار) کمتر است.

۹. ترکیه

«حقوق ماهیانه هریک از نمایندگان مجلس ترکیه حدود ۱۰ هزار لیر ترک است، البته این حقوق متغیر بوده و ممکن است براساس معیارها یا بروز مسائلی کم و زیاد شود. برای نمونه در سال‌های اخیر، وقوع زلزله در ترکیه کاهش حقوق نمایندگان شد. از سوی دیگر، رشد اقتصادی در

۱. هر ۴۵ پزو (Peso) برابر با یک دلار ایالات متحده است.

2. Senate of Philippines. Salaries. In: <http://www.senate.gov.ph/senators/terms.asp>.

سال‌های قبل از آن افزایش حقوق نمایندگان را به دنبال داشت. در سال‌های اخیر، حداکثر حقوق نمایندگان در ترکیه ۱۲ هزار لیر بوده و هیچ‌گونه تفاوتی بین مبلغ دریافتی نمایندگان وجود ندارد و همه به یک میزان حقوق دریافت می‌کنند.^۱

نمایندگان مجلس ترکیه (بجز رئیس مجلس) از محافظ و راننده و منشی شخصی جز در موارد بسیار خاص برخوردار نیستند، البته مجلس ترکیه افرادی را به‌عنوان کارمند مجلس و منشی‌های دائمی مجلس در اختیار دارد که به نماینده درخواست‌کننده خدمت می‌کنند و علاوه بر این نمایندگان می‌توانند از خرج شخصی خود نیز از این امکانات بهره‌مند شوند.^۲ «مجلس ترکیه سه روز کاری در هفته دارد و در این روزها، جلسات علنی و غیرعلنی و جلسات کمیسیون‌های مجلس برگزار می‌شود.

مرخصی و تعطیلات سالیانه نمایندگان دو ماه از سال را دربر می‌گیرد که یک ماه آن شامل تعطیلی خود مجلس است و ماه دیگر به مرخصی‌های استحقاقی نمایندگان مربوط می‌شود. ضمناً یک نماینده حق غیبت بیش از چهار جلسه در ماه را ندارد. در غیر این‌صورت مجلس با نماینده خاطی برخورد خواهد کرد.^۳

۱۰. نپال

اعضای پارلمان نپال ماهیانه حدود ۲۱۰ دلار به‌عنوان حقوق و دستمزد دریافت می‌کنند. این درحالی است که حقوق و دستمزد نخست‌وزیر نپال ۳۰۰ دلار، معاون نخست‌وزیر ۲۴۶ دلار، وزرای کابینه ۲۳۲ دلار و وزرای ایالتی هرکدام ۲۲۰ دلار در ماه می‌شود. درآمد سرانه نپال حدود ۲۰۰ دلار در سال ۲۰۱۲ بوده است که یکی از پایین‌ترین نرخ درآمد سرانه‌هاست. این کشور در شاخص توسعه انسانی سازمان ملل متحد در بین ۱۷۷ کشور جهان رتبه ۱۴۴ را دارد. حدود ۱۱ میلیون نفر از ۲۲/۳ میلیون نفر جمعیت نپال، طبق تحقیقات اقتصادی دولت این کشور در سال ۲۰۱۲ زیر خط فقر زندگی می‌کنند و درآمد آنها روزانه کمتر از یک دلار است.^۴

۱۱. عراق

حقوق ماهیانه نمایندگان مجلس در عراق چهل برابر حقوق مردم عادی در این کشور است. یکی از

۱. دفتر مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی) مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، پیشین، ص ۳.

۲. همان، ص ۸.

۳. همان، ص ۱۳.

4. The Free Library. Nepalese Prime Minister's Monthly Pay Raised to \$300. KATHMANDU, Aug 2012. in: [http://www.thefreelibrary.com/Nepalese+prime+minister%27s+monthly+pay+raised+to+\\$300.-a064528175](http://www.thefreelibrary.com/Nepalese+prime+minister%27s+monthly+pay+raised+to+$300.-a064528175).

مسائلی که در عراق سبب افزایش تنش‌ها و جنجال‌ها در این کشور شده این است که میزان حقوق سیاستمداران عراقی چقدر است؟ حقوق نمایندگان مجلس در عراق سالیانه حدود ۱۲۹,۸۰۰ دلار است. با این اوصاف، میزان حقوق نمایندگان مجلس در عراق در دوره چهارساله نمایندگی حدود ۵۱۸ هزار دلار خواهد بود که بیش از ۰/۵ میلیون دلار است. این در حالی است که متوسط حقوق ماهیانه مردم در عراق حدود ۲۶۶ دلار و که حقوق سالیانه آنها به رقم ۳۲۰۰ دلار می‌رسد. با این اوصاف، حقوق نمایندگان مجلس در عراق چهل برابر حقوق شهروندان عادی است. این نظام حقوقی را دولت عراق که ۶ سال پیش اداره امور این کشور را در دست گرفت تعیین کرده است.

بخش دوم - کشورهای اروپایی

در این بخش حقوق و مزایای اعضای پارلمان در کشورهای انگلیس، فنلاند، روسیه، فرانسه، اتحادیه اروپا و آلمان مورد بررسی قرار می‌گیرد. نظامی که انگلیس برای تعیین حقوق و مزایای اعضای پارلمان برگزیده و این اختیار را به یک نهاد مستقل خارج از پارلمان واگذار کرده، ستودنی است.

۱. انگلیس

انگلیس، مدل کهن یا طرح اولیه پارلمان وست منیستری است. این کشور نمونه‌ای عالی رژیم حکومت پارلمانی است که سایر کشورهای واجد نظام پارلمانی، سیستم حکومتی خود را از نظام این کشور به عاریت گرفته‌اند. عنوان پارلمان در این کشور اختصاص به دو مجلس عوام و لردان دارد که صرفنظر از تحولات تاریخی منجر به ظهور این دو مجلس و تقدم مجلس عوام بر مجلس لردان شده است، باید اذعان داشت که مجلس لردان هیچگونه اختیاراتی نداشته و صرفاً یادآور تاریخ کهن این کشور است. بنابراین منظور از اعضای پارلمان در این کشور اساساً اعضای منتخب یعنی اعضای مجلس عوام‌اند. نخست‌وزیر و وزرا در برابر این مجلس پاسخگو بوده و در اصل از آن مجلس ریشه گرفته‌اند. هر حزب پیروز در انتخابات مجلس عوام، نخست‌وزیر را معرفی کرده و نخست‌وزیر نیز وزرا را برای کسب رأی اعتماد به مجلس معرفی می‌کند. پارلمان انگلیس ۶۵۰ نماینده دارد.

حقوق نمایندگان پارلمان این کشور منظم‌اً توجهات خاص اصحاب رسانه و عموم مردم را به خود جلب کرده است. با توجه به عناوین متعدد مزایا که اعضای پارلمان از آن بهره‌مند هستند، پارلمان انگلیس باید در جهت تدبیر شایسته و جلوگیری از سوءاستفاده‌های مالی گام بردارد. در سال ۲۰۰۷ حقوق پایه اعضای مجلس عوام ۶۰,۶۵۷ پوند در سال بوده است که اگر از دید تطبیقی و

مقایسه‌ای به موضوع بنگریم، در بین کشورهای مشترک‌المنافع حقوق بالایی نیست. از سال ۱۹۹۷ حقوق و مزایای این اعضا همگام با افزایش سالیانه حقوق و مزایای کارکنان ارشد دولتی، افزایش یافته است. جدول زیر میزان حقوق و مزایای اعضای پارلمان در اول آوریل ۲۰۰۷ را نشان می‌دهد.

جدول ۵. حقوق و کمک‌هزینه‌های اعضای پارلمان از آوریل سال ۲۰۰۷

حقوق	
حقوق اعضای پارلمان	۶۰/۶۵۷ پوند از اول آوریل
کمک‌هزینه‌ها و مزایا	
کمک‌هزینه شاغل	حداکثر ۹۰۵,۰۵۰ پوند
کمک‌هزینه مخارج غیرمنتظره	حداکثر ۲۱,۳۳۹ پوند
تجهیزات (IT)	به ارزش تقریبی ۳,۰۰۰ پوند
کمک‌هزینه استفاده از کارکنان شاغل در دفتر کار	۱۰ درصد کل حقوق کارمند
کمک‌هزینه اضافی اقامت در لندن	۲,۸۱۲ پوند
کمک‌هزینه مخارج جانبی	حداکثر ۲۳,۰۸۳ پوند
کمک‌هزینه قطع حقوق و مزایا	حداکثر ۳۷,۲۸۱ پوند
کمک‌هزینه ارتباطات و روابط عمومی	حداکثر ۱۰,۰۰۰ پوند
کیلومتر خودرو (مسافت طی شده در هر هزار کیلومتر)	۴۰ پوند (برای ۱۰,۰۰۰ کیلومتر اول) ۲۵ پوند (مازاد بر ۱۰,۰۰۰ کیلومتر)
کمک‌هزینه استفاده از دوچرخه (هر هزار کیلومتر)	۲۰ پوند
کمک‌هزینه استفاده از موتورسیکلت	۲۴ پوند

همچنان‌که در جدول فوق آورده شده است، اعضای پارلمان مزایای متعددی را دریافت داشته‌اند که از فوق‌العاده شاغل به میزان ۹۰/۵۰۵ پوند تا مزایای استفاده از موتورسیکلت به میزان ۲۴ پوند متغیر است. فوق‌العاده‌های ویژه نظیر فوق‌العاده هزینه‌های غیرمنتظره به میزان ۲۱,۳۳۹ پوند نیز از جمله مزایایی‌اند که در شرایط خاص و ویژه به اعضای پارلمان پرداخت شده است.^۱

در پی رسوایی بزرگی که حدود سه سال پیش در مورد سوءاستفاده‌های گسترده نمایندگان انگلیسی از کمک‌هزینه‌های پارلمانی به وجود آمد، طی قانون «استانداردهای پارلمانی»^۲ مصوب سال ۲۰۰۹ حق افزایش حقوق و مزایای نمایندگان از سال ۲۰۱۱ به یک نهاد مستقل موسوم به «نهاد استانداردهای پارلمانی»^۳ واگذار شد.

این نهاد مستقل طی یک نظرخواهی از نمایندگان خواست تا به طور ناشناس پیشنهادهای خود

1. The Dynamics of Legislative Rewards. An Empirical Analysis of Commonwealth Countries for the World Bank Institute. London School of Economics, 2007/ 2008. Pp 70-75.

2. The Parliamentary Standards Act 2009.

3. Independent Parliamentary Standards Authority (IPSA)

را در مورد میزان افزایش حقوق نمایندگی اعلام کنند. چون حقوق نمایندگان از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳ افزایش نیافته بود. ۶۹ درصد نمایندگان پارلمان انگلیس در این نظرسنجی رسمی خواستار افزایش ۳۲ درصدی حقوق خود شده‌اند تا بتوانند سالیانه حداقل ۸۶ هزار و ۲۵۰ پوند دریافت کنند. نظرسنجی مذکور نشان می‌دهد که اعضای حزب محافظه کار بیشتر از دیگران خواستار افزایش حقوق‌شانند به نحوی که متوسط رقم پیشنهادی آنان حدود ۹۷ هزار پوند در سال است. نمایندگان حزب لیبرال دموکرات رقم ۷۸ هزار و ۳۶۱ پوند و نمایندگان حزب کارگر رقم ۷۷ هزار و ۳۲۲ پوند را به عنوان حقوق سالیانه نمایندگی پیشنهاد کرده‌اند. تصمیم نهاد مستقل استانداردهای پارلمانی در مورد حقوق و مزایای اعضای پارلمان در سال جاری میلادی به شکل جدول زیر است. اما پارلمان هنوز در مورد پذیرش افزایش حقوق پیشنهادی تصمیم‌گیری نکرده است.

جدول ۶. حقوق و مزایای پیشنهادی قابل پرداخت به اعضای پارلمان^۱ (پوند)

عنوان	فعلی	آوریل ۲۰۱۳	آوریل ۲۰۱۴
حقوق پایه	۶۵,۷۲۸	۶۶,۳۹۶	۶۷,۰۶۰
حقوق اضافه	-	-	-
عضو یکی از کمیته‌های انتخابی	۱۴,۵۸۲	۱۴,۷۲۸	۱۴,۸۷۶
عضو هیئت رئیسه - کمتر از یک سال	۲,۹۱۰	۲,۹۴۰	۲,۹۷۰
عضو هیئت رئیسه - یک الی سه سال	۸,۱۶۶	۸,۲۴۸	۸,۳۳۱
عضو هیئت رئیسه - سه الی پنج سال	۱۱,۰۸۲	۱۱,۱۹۳	۱۱,۳۹۵
عضو هیئت رئیسه - پنج سال بیشتر	۱۴,۵۸۲	۱۴,۷۲۸	۱۴,۸۷۶

حقوق پایه نمایندگان منتخب پارلمان انگلیس (مجلس عوام) در حال حاضر سالیانه ۶۵ هزار و ۷۲۸ پوند است و این علاوه بر حق مأموریت و کمک‌هزینه‌های متفرقه‌ای است که بابت مسکن، حمل و نقل، ارتباطات، دفتر و... دریافت می‌کنند.

حقوق و مزایای اعضای پارلمان همانند سایر کارمندان دولت مشمول کسورات مربوط به مالیات بر درآمد و بیمه ملی است. آن دسته از اعضای پارلمان که علاوه بر شغل نمایندگی مسئولیت‌های دیگری نیز در پارلمان عهده‌دار شده‌اند، مثلاً به عنوان عضو یک کمیته انتخابی یا عضویت در هیئت رئیسه، به میزان ۱۴,۵۸۲ پوند مزایای بیشتر دریافت می‌دارند. علاوه بر این، برخی از اعضای پارلمان همزمان عنوان وزیر را نیز دارند که به تناسب آن حقوق دیگری نیز از

1. Reviewing MPs' Pay & Pensions: A First Report. January 2013. Independent Parliamentary Standards Authority (IPSA), p 33.

دولت دریافت می‌دارند. در کل تعداد ۱۶۹ نفر از اعضای پارلمان به مناسبت اینکه وزیر بوده یا رئیس یک کمیته بوده یا سخنگو یا معاون سخنگو یا رهبر یا پیشرو اپوزیسیون بوده، حقوق و مزایای بیشتری از سایرین دریافت می‌دارند.

نمایندگان می‌توانند در طرح بازنشستگی اعضای پارلمان^۱ عضو شوند که سن ۶۵ سال (یا اگر بیشتر از آن باشد، پایان مدت قانونی خدمت عضو مربوطه در پارلمان) را برای بازنشستگی مقرر کرده است. اعضای پارلمان با توجه به میزان مزایایی که دریافت کرده‌اند در این طرح مشارکت دارند. نمایندگانی که حقوق و مزایای آنها ۱/۴۰ برابر افزایش یافته باشد به میزان ۱۳/۷۵ درصد از کل حقوق خود را به این طرح پرداخت می‌کنند. نمایندگانی که میزان حقوق و مزایای آنها ۱/۵۰ برابر افزایش یافته ۹/۷۵ درصد و نمایندگانی که ۱/۶۰ برابر افزایش حقوق داشته‌اند، ۷/۷۵ درصد کل حقوق خود را به این طرح می‌پردازند.

اگر نماینده‌ای به‌طور ارادی پارلمان را ترک کند هیچگونه حقوق و مزایایی دریافت نمی‌دارد، اما اگر در انتخابات شکست خورده و موفق به کسب عنوان نمایندگی نشود، استحقاق دریافت یک ماه حقوق به‌ازای هر سال خدمت حداکثر تا ۶ ماه را دارد.

نمایندگان از سایر مزایا نظیر کمک‌هزینه مراقبت برای فرزندان و همچنین غذا و خوراک یارانه‌ای برخوردارند. این مزایا از اهمیت چندانی برخوردار نیستند، اما در محاسبه کل حقوق و مزایای دریافتی آنها مؤثرند.^۲

در انگلیس در مورد پرداخت حقوق و مزایا به اعضای پارلمان باید به دو نکته توجه داشت: اولاً هم‌اکنون با سیر صعودی به سمت مکانیسم‌های غیرشفاف، پرداخت حقوق و مزایا به اعضای پارلمان مواجهیم. ثانیاً حقوق و مزایای اعضای پارلمان نسبتاً بیشتر از حقوق و مزایای کارکنان سایر بخش‌های عمومی است که قدرت لازم برای تعیین حقوق و مزایای خود را ندارند.^۳

همچنان که در بالا اشاره شد، حقوق ثابت اعضای مجلس عوام انگلیس سالیانه ۶۵ هزار و ۷۳۸ پوند می‌شود و با توجه به اینکه هر پوند انگلیس برابر با ۱,۵۵۷ دلار ایالات متحده است لذا این حقوق سالیانه حدود ۴۲,۴۱۲ دلار می‌شود.

۲. فنلاند

اعضای پارلمان از اول می ۲۰۱۱ حقوق و دستمزدی معادل ۶,۳۳۵ یورو در هر ماه دریافت می‌کنند

1. MPs' Pension Scheme

2. Reviewing MPs' Pay & Pensions: A First Report. January 2013. Opcit. P 9.

3. The Dynamics of Legislative Rewards. Opcit. P 73.

که با داشتن ۱۲ سال خدمت، حقوق و دستمزد هر عضو پارلمان به ۶,۸۱۱ یورو می‌رسد. سخنگوی پارلمان ۱۱,۶۷۵ یورو و معاون سخنگو ۹,۷۲۹ یورو در ماه دریافت می‌کنند. حقوق و دستمزد اعضای پارلمان مشمول مالیات بر درآمد است. کمیته حقوق و مزایا متشکل از سه نفر که توسط سخنگو منصوب می‌شوند در مورد حقوق و دستمزد اعضای پارلمان تصمیم‌گیری می‌کند.

اعضای کمیته‌های پارلمانی علاوه بر حقوق و دستمزد خود، ماهیانه ۷۱۴ یورو نیز به‌عنوان حقوق تکمیلی دریافت می‌کنند، البته میزان حقوق تکمیلی اعضای کمیته‌های پارلمانی یکسان نیست. حقوق تکمیلی اعضای کمیته‌های عالی، کمیته حقوق اساسی، کمیته امور خارجی، کمیته مالی و کمیته بازرسی حدود ۱,۱۷۸ یورو می‌شود. در کمیته امور مالی، عضو کمیته فرعی امور مالیاتی و کمیته فرعی امنیت دولت به‌صورت ماهیانه حقوق مکمل به میزان ۷۱۴ یورو و دیگر اعضای کمیته فرعی ۴۷۱ یورو دریافت می‌دارند. البته زمانی که عضو یکی از کمیته‌های فرعی به‌عنوان عضو یک کمیته اصلی، حقوق مکمل دریافت دارد، مجدداً برای پست خود در کمیته فرعی، حقوق مکمل نمی‌تواند دریافت کند.

اعضای گروه‌های پارلمانی، اگر گروه دارای ۱۶ نفر عضو یا بیشتر باشد، ماهیانه حدود ۱,۱۷۸ یورو حقوق مکمل دریافت می‌کنند و اگر بین ۳ الی ۱۵ نفر عضو داشته باشد، ماهیانه حدود ۷۱۴ یورو حقوق مکمل دریافت می‌کنند. چنانچه این گروه‌ها دارای کمتر از سه عضو باشند هیچگونه حقوق مکمل برای اعضا پرداخت نمی‌شود.

برای حضور در جلسات کمیته‌ها پاداش جداگانه پرداخت نمی‌شود. همچنین حضور در جلسات کمیته‌ها در مواقع شب یا اواخر هفته موجب افزایش حقوق و دستمزد اعضا نمی‌شود.

علاوه بر حقوق و دستمزد، نمایندگان پارلمان برای جبران هزینه‌های مختلف از ۹۰۰ تا ۱,۸۱۰ یورو در ماه بسته به جایی که زندگی می‌کنند و اینکه آیا مسکن دیگری در منطقه شهری هلسینکی دارند یا خیر، به‌عنوان کمک‌هزینه دریافت می‌دارند.

اعضای پارلمان از امتیاز سفر رایگان با استفاده از قطار، بلیط هواپیما و قطار در فنلاند و استفاده رایگان از تاکسی در منطقه شهری هلسینکی برای مقاصد مربوط به کار قانونگذاری برخوردارند.^۱

۳. روسیه

برطبق ماده (۲۷) آیین‌نامه داخلی دومای کشوری روسیه، به کلیه اعضای شورای فدراسیون و

1. MPs' salaries and pensions.in:

- <http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/aboutparliament/presentation/payandallowances.htx>

نمایندگان دوماى كشورى بدون توجه به موقعيت آنها در شوراي فدراسيون و دوماى دولتي (به استثنای رئيس مجمع فدرال فدراسيون روسيه) بايد حقوق و پاداش برابر با وزيران فدرال پرداخت شود. به رئيس شوراي فدرال و رئيس دوماى دولتي فدراسيون روسيه بايد حقوق و پاداش ماهيانه برابر با نخست وزير فدرال پرداخت شود. ميزان پرداختي به هريك از اعضاي شوراي فدرال و نمايندگان دوماى دولتي تحت قانون بودجه ساليانه فدرال ارائه مي شود و حجم پرداخت براساس يك ليست از مخارج تخميني ساليانه اعضاي شوراي فدرال و نمايندگان دوما مطابق مقررات تعيين مي شود.

همچنين مطابق ماده (۲۹) آيين نامه داخلي دوماى كشورى ميزان حقوق بازنشستگي و مكمل هاي ماهيانه آن، بسته به مدت خدمت نمايندگان مجمع فدرال، از يك تا سه سال ۵۵ درصد و بيش از سه سال ۷۵ درصد به حقوق و مزايای آنها افزوده مي شوند.

علاوه بر موارد فوق، طبق ماده (۷) آيين نامه داخلي دوماى دولتي، هريك از نمايندگان مجمع فدرال و اعضاي خانواده آنها هنگامي كه از شهرستاني به مسكو براي ايفاي وظائف نمايندگي در هريك از دو مجلس فدرال انتقال مي يابند، علاوه بر پرداخت كمك هزينه جابجايي، مستحق دريافت اضافه حقوق ماهيانه كه نرخ آن براي خود نماينده ۵ درصد و براي هريك از اعضاي خانواده ۲/۵ درصد است، مي شوند.^۱

«در كشور روسيه، هريك از نمايندگان دوما پنج دستيار رسمي با حقوق و مزايای كامل و بين ۱۰ تا ۱۵ نفر دستيار غيررسمي براي پيگيري مشكلات و مسائل دارند.

طبق ماده (۲) آيين نامه داخلي دوماى كشورى روسيه، حق ارتقا و پاداش ماهيانه و پرداخت هاي نقدي ديگر، تعطيلات ساليانه، بيمه كامل خدمات پزشكي براي هريك از نمايندگان مجمع فدرال و خانواده شان، حقوق بازنشستگي، ارائه مسكن رايجان به اعضاي مجمع فدرال و خانواده آنهايي كه در مسكو خانه ندارند و حداقل امكانات و مزايایي كه بر هريك از وزيران فدرال اعطا مي شود، به تمامي نمايندگان مجمع فدرال هم تعلق مي گيرد.

طبق ماده (۳۰) آيين نامه داخلي دوماى دولتي، به هر عضو شوراي فدرال و نماينده دوماى دولتي براي اعمال وظائف خود يك اتاق جداگانه با فضاي اداري مجهز به مبلمان و تجهيزات اداري (از جمله رایانه شخصی متصل به يك شبکه مشترك مقامات دولتي و اينترنت، دستگاه كپي، فكس، تلفن و منشي) تعلق مي گيرد.

طبق ماده (۳۲) آيين نامه داخلي دوماى كشورى هر عضو شوراي فدرال و نماينده دولتي حق استفاده از خدمات حمل و نقل براي سفرهاي فوق العاده شامل حمل و نقل آبي، هوايي و ريلي را

۱. دفتر مطالعات سياسي (گروه سياست داخلي) مركز پژوهش هاي مجلس شوراي اسلامي، گزارش حقوق و امتيازات، مرخصي و مصونيت نمايندگان در كشورهاي مختلف، پيشين، ص ۷.

داراست که هزینه‌های مربوطه‌اش در بودجه آن سال مؤسسات حمل‌ونقلی منظور می‌شود. همچنین تمامی نمایندگان مجمع فدرال می‌توانند به صورت رایگان از اتوبوس‌های شهری و بین‌شهری استفاده کنند.

طبق ماده (۳۶) آیین‌نامه داخلی دومای کشوری گذرنامه‌های دیپلماتیک برای تمامی اعضای شورای فدرال و نمایندگان دومای دولتی صادر می‌شود و بدین ترتیب آنها در مسافرت‌های خارجی از مصونیت دیپلماتیک برخوردار خواهند بود.^۱

«در روسیه تعطیلات سالیانه دوما شامل یک دوره ۴۵ روزه و معمولاً در فصل تابستان (ماه‌های جولای و اوت) است. زمان این تعطیلات را خود مجلس معین می‌کند.

طبق ماده (۴۱) آیین‌نامه داخلی دومای کشوری، تمامی اعضای مجمع فدرال حق دارند به صورت ماهیانه تا ۱۰ روز برای رسیدگی به مشکلات رأی‌دهندگان به حوزه نمایندگی خود سرکشی کنند. طبق ماده (۲۸) آیین‌نامه داخلی دومای کشوری، مرخصی سالیانه با حقوق هریک از اعضای مجمع فدرال ۴۲ روز در سال می‌شود و این مدت علاوه بر ده روزی است که نمایندگان در ماه به حوزه‌های انتخابیه خود سرکشی می‌کنند.^۲

۴. فرانسه

«هر نماینده به طور ناخالص ماهیانه مبلغ ۷,۱۰۰ یورو دریافت می‌کند. این مبلغ پس از کسر کسورات قانونی برابر با ۵,۲۸۸ یورو برای سال ۲۰۱۱ و ۵,۲۱۹ یورو برای سال ۲۰۰۹ بود، اما حقوق یک نماینده تنها یک سوم مبلغی است که دولت به او می‌پردازد. هر نماینده پارلمان علاوه بر حقوق خود به‌ازای هر مأموریت، کمک‌هزینه‌ای معادل ۶۴۱ یورو به‌طور ناخالص دریافت می‌کند. این کمک‌هزینه در نظر گرفته شده صرف هزینه‌های متفرقه و وظایف کاری غیرمستقیم نمایندگان خواهد شد که توسط مجلس پرداخت می‌شود. این کمک‌هزینه مشمول مالیات نمی‌شود و انتظار آن است که صرف هزینه اجرای برنامه‌ها، سفر، لباس و سایر هزینه‌های متفرقه شود.^۳

مجلس فرانسه امتیازات فراوانی را برای نمایندگان این کشور در نظر گرفته است. دسترسی رایگان به شبکه راه آهن ملی، استفاده از اتومبیل‌های تشریفات ملی (حدود ۲۰ اتومبیل) برای محدوده پاریس و مسافرت‌های اداری خارج شهر، تاکسی رایگان در پاریس (برای مواقعی که اتومبیل‌های تشریفات در دسترس نیستند)، کارت استفاده از حمل‌ونقل عمومی و سهمیه برای سفر

۱. همان، ص ۱۱.

۲. همان، ص ۱۵.

۳. دفتر مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی) مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، پیشین، ص ۵.

هوایی که برای نمایندگان مناطق یکپارچه فرانسه شامل ۸۰ پرواز درجه یک از پاریس به حوزه انتخابیه و برعکس و ۱۳ پرواز رفت و برگشت به هر نقطه فرانسه در سال و برای نمایندگان مناطق ماورای بحار (نمایندگان مارتینیک، گواردولوپ و ریونیون) ۲۶ پرواز درجه کلاب یا ۱۶ پرواز درجه یک رفت و برگشت به حوزه انتخابیه و نیز ۸ پرواز رفت و برگشت درجه یک به هر منطقه فرانسه در سال، از جمله امتیازات نمایندگان مجلس فرانسه است. از دیگر امتیازات نمایندگان مجلس فرانسه می توان به واگذاری یک دفتر کار در کاخ بوربن (ساختمان مجلس)، واگذاری یک خط تلفن، فکس، ایمیل و یک میکرو کامپیوتر به همراه دسترسی دائم به خط اینترنت (در صورت درخواست نماینده می تواند پنج خط تلفن - چه همراه و چه ثابت - یا چهار خط ثابت و دو اشتراک اینترنت رایگان در اختیار داشته باشد) و نیز دسترسی به بانک اطلاعات اقتصادی و حقوقی مجلس و استفاده رایگان از دو رستوران در پاریس که یکی فقط برای خود نمایندگان و دیگری میزبان نمایندگان و میهمانان آنهاست، اشاره کرد. کمک هزینه بازگشت به کار نیز به نمایندگان سابق برای ۶ دوره ۶ ماهه که معادل سه سال کامل می شود، قابل پرداخت خواهد بود. این مبلغ پس از پایان دوره نمایندگی و به صورت ماهیانه و برابر با کمک هزینه اولیه مجلس پرداخت می شود.^۱

۵. اتحادیه اروپا

با توجه به آنچه در وبسایت رسمی پارلمان اتحادیه اروپا آمده است، اعضای پارلمان اروپا (MEPs) بدون محاسبه و کسر مبلغ مالیات، حقوق و دستمزدی برابر با ۷,۶۶۵ پوند در ماه از اول جولای ۲۰۰۹ دریافت می دارند. این مبلغ طی یک سال ۹۱,۹۰۰ پوند (حدود ۱۱۸,۵۰۰ دلار) می شود. طبق اساسنامه اتحادیه اروپا، در سال ۲۰۱۱، حقوق و دستمزد اعضای پارلمان اتحادیه اروپا بدون کسر مالیات حدود ۵۶,۷۸۹ یورو در ماه می شود. حقوق و دستمزد اعضا از بودجه پارلمان پرداخت می شود که بعد از کسر مالیات اتحادیه اروپا و سهم مربوط به بیمه حوادث به مبلغ ۶۲,۰۰۷ یورو می رسد. دولت های عضو نیز می توانند حقوق و دستمزد این اعضا را مشمول مالیات ملی قرار دهند. حقوق پایه هر عضو پارلمان تقریباً ۳۸/۵ درصد حقوق پایه قضات دادگاه صلح اروپاست. اعضای پارلمان اتحادیه اروپا از مزایای بازنشستگی برخوردارند. این اعضا از سن ۶۳ سالگی از مقرری بازنشستگی برخوردارند. میزان مقرری بازنشستگی حدود ۳/۵ درصد کل حقوق یک سال تمام هر عضو می شود، اما نمی تواند از ۷۰ درصد آن بیشتر باشد.

اعضای پارلمان اروپا مانند اعضای پارلمان های ملی، کمک هزینه هایی را برای پوشش

هزینه‌های مربوط به انجام وظایف پارلمانی خود دریافت می‌دارند. کمک هزینه مخارج عمومی عبارتند از: کمک هزینه جبران مخارج انتخاباتی، کمک هزینه دفاتر مدیریتی اعضا، تلفن و هزینه‌های پستی، خرید، بهره‌برداری و نگهداری از کامپیوتر و سایر تجهیزات برقی. میزان این کمک هزینه‌ها در سال ۲۰۱۱ حدود ۴,۲۹۹ یورو در ماه بوده است.^۱

۶. آلمان

«در کشور آلمان (منظور آلمان غربی قبل از اتحاد دو آلمان است) تا سال ۱۹۶۰ سیاستمداران برای انجام فعالیت‌های خود حقوقی دریافت نمی‌کردند. این رویه بعد از آن تاریخ تغییر کرد. تعیین حقوق و دستمزد مجالس، به پیشنهاد مجلس بوندستاگ است. در سال ۲۰۱۱ هر نماینده هفت هزار یورو حقوق می‌گرفت. به این مبلغ، ۳ هزار و ۷۰۰ یورو کمک هزینه بدون مالیات هم اضافه می‌شد. این پول برای تأمین هزینه اجاره یک دفتر کاری و یک خانه مسکونی در پایتخت به نمایندگان تعلق می‌گیرد. باید اشاره کرد که اگر نماینده‌ای در دو دوره یعنی هشت سال نماینده پارلمان شود، در دوران بازنشستگی حقوقی بین ۱,۷۰۰ تا ۴,۷۰۰ یورو به صورت ماهیانه برای دوره نمایندگی‌اش دریافت می‌کند».^۲

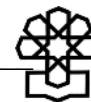
«هر نماینده دفتری در مجلس دارد که می‌تواند در آنجا از مزایای تلفن، فکس و کامپیوتر استفاده کند. همچنین کارت رایگان برای استفاده از کلیه قطارها در آلمان نیز در اختیار هر یک از نمایندگان قرار می‌گیرد. اصل چهل‌وهشتم قانون اساسی این کشور می‌گوید نمایندگان پاداش مالی متناسبی را برای تأمین استقلالشان دریافت می‌کنند. همچنین آنها حق استفاده رایگان از هرگونه وسیله نقلیه دولتی را دارند. نمایندگان مجلس آلمان می‌توانند یک منشی، یک محقق و یک کارشناس مطبوعاتی برای خود استخدام کنند و دولت آلمان هزینه این امور را تا سقف ۱۳,۶۰۰ یورو پرداخت می‌کند. در کنار این مسائل قانون شفافیت درآمدهای جنبی نمایندگان که در جولای ۲۰۰۷ تصویب شد، نمایندگان را موظف می‌سازد که میزان درآمد جنبی خود را به اطلاع همگان برسانند. این درآمدها علاوه بر حقوق نمایندگی کسب می‌شود و سه پایه مالی را دربر می‌گیرد: از ۱,۰۰۰ تا ۳,۵۰۰ یورو، بین ۳,۵۰۰ تا ۷,۰۰۰ یورو و بیشتر از ۷,۰۰۰ یورو».^۳ «طبق آیین‌نامه‌های داخلی مجلس، هر نماینده می‌تواند علاوه بر تعطیلات رسمی که در طول سال از آن برخوردار است، ۴۲ روز از ایام سال را به عنوان مرخصی با حقوق استفاده کند. این مدت شامل زمان تعطیلی

1. Salary of MEPs. European Parliament / About Parliament.in:

- <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/0081ddfaa4/MEPs.html>

۲. دفتر مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی) مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، پیشین، ص ۵.

۳. همان، ص ۹.

بخش سوم - کشورهای آمریکای لاتین

در بررسی حقوق ماهیانه و مزایای اعضای مجالس کشورهای آمریکای لاتین، قانونگذاران کشور برزیل با بیشترین میزان حقوق در رده نخست قرار گرفتند. در نتیجه مطالعات مرکز تحقیقات و تدریس اقتصاد مکزیک در اواخر سال ۲۰۱۱ در خصوص حقوق ماهیانه و مزایای اعضای پارلمان و قانونگذاران کشورهای آمریکای لاتین، برزیل از نظر حقوق نمایندگان پارلمان در بالاترین سطح قرار گرفت. بنابراین نظام حقوقی برزیل را به‌عنوان نمونه بررسی می‌کنیم:

«فصل یکم و ماده (۷) قانون اساسی برزیل در مورد حقوق و دستمزد کارگران و کارمندان نهادهای دولتی و غیردولتی است. در بند «۴» این ماده آمده است که حداقل دستمزد در سراسر کشور توسط قانون برقرار می‌شود تا افراد بتوانند نیازهای اساسی زندگی خود و خانواده‌شان را فراهم کنند. این دستمزد به صورت دوره‌ای و با توجه به نرخ تورم اصلاح می‌شود. در بند «۵» همین ماده آمده است که حداقل حقوق و دستمزد غیرقابل تغییر است مگر اینکه در پیمان‌ها و توافقات جمعی پیش‌بینی شده باشد. بند «۶» نیز بیان می‌کند که تضمین حقوق و دستمزد برای استیفای حقوق افراد، هرگز پایین‌تر از حداقل دستمزد نخواهد بود.

میزان حقوق نمایندگان کنگره ملی طبق آیین‌نامه داخلی مجلس هر سال توسط کمیسیون بودجه مجلس مربوط و با در نظر گرفتن تورم موجود بررسی و تعیین شده و به هیئت رئیسه ارائه می‌شود و هیئت رئیسه نیز آن را در اولین جلسه علنی مطرح می‌کند و به رأی‌گیری می‌گذارد و با میزان دوسوم آرای نمایندگان حاضر تصویب شده و برای اجرا به دولت ارسال می‌شود. در نهایت این دولت است که از خزانه، حقوق نمایندگان کنگره ملی را پرداخت می‌کند.

در دوره جاری، میزان حقوق نمایندگان و سناتورهای در برزیل از ۱۹ هزار تا ۲۰ هزار رئال^۲ در سال متغیر است. در برزیل نمایندگان سنای فدرال و مجلس نمایندگان دارای جایگاه متفاوتند و مجلس سنا از قدرت بیشتری در هنگام رأی‌گیری بهره‌مند است، اما حقوق و امتیازات نمایندگان هر دو مجلس یکسان است و از این جهت، تفاوتی میان دو مجلس نیست»^۳.

«طبق آیین‌نامه‌های داخلی کنگره ملی برزیل، هریک از نمایندگان مجلس و سنای فدرال

۱. همان، ص ۱۴.

2. Real

۳. دفتر مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی) مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، پیشین، ص ۴.

می‌توانند دو نفر منشی و دستیار و همچنین یک نفر راننده و دو محافظ داشته باشند که حقوق و مزایای آنها توسط دولت پرداخت می‌شود. همچنین طبق مقررات، هریک از نمایندگان سنا دو عضو علی‌البدل دارند که در صورت غیبت سناتور در مجلس وظایف او را انجام می‌دهند.^۱

«در کشور برزیل، تعطیلات رسمی مجلس نمایندگان و سنای فدرال طبق اصل شصت و هشتم قانون اساسی برزیل با آغاز سال جدید میلادی شروع شده و مدت آن یک ماه است. علاوه بر آن نمایندگان یک ماه در سال حق استفاده از مرخصی با حقوق را دارند. استفاده از مرخصی ضروری بدون حقوق نیز با موافقت هیئت رئیسه حداکثر یک ماه در سال خواهد بود و نمایندگان در صورت عدم استفاده، می‌توانند در سال‌های بعد از آن استفاده کنند. اجازه مرخصی یک جلسه مجلس با موافقت هیئت رئیسه مجلس و برعهده کمیسیون مربوطه خواهد بود.

هیچ‌یک از نمایندگان قبل از تحصیل مرخصی نمی‌توانند غیبت کنند مگر با عذر موجه. نماینده‌ای که بیش از ۸۰ ساعت متوالی یا ۱۸۰ ساعت غیرمتوالی از اوقات غیررسمی جلسات مجلس را در یک سال غیبت کند (البته بدون عذر موجه) مستعفی شناخته می‌شود.

نماینده‌ای که به دلیل ناتوانی جسمی بیش از سه ماه در یک سال غیبت موجه داشته باشد بنابراین درخواست یک‌پنجم اعضای مجلس نمایندگان و ۲۰ نفر از اعضای مجلس سنا مبنی بر ناتوانی وی از ایفای نقش نمایندگی و تصویب اکثر مطلق نمایندگان مجلسین، سمت خود را از دست می‌دهد.^۲ همچنان که در بررسی کشورهای آمریکای لاتین مورد اشاره قرار گرفت، حقوق ثابت اعضای پارلمان برزیل حدود ۱۵,۹۴۲ دلار در ماه است که این میزان بالاترین حقوق ثابت در بین کشورهای آمریکای لاتین است. این میزان تقریباً ۱۵/۹ برابر حقوق ثابت ماهیانه نمایندگان مجلس شورای اسلامی است.

در بین کشورهای قاره آمریکای جنوبی، اروگوئه دارای دومین مجلس پرهزینه براساس جمعیت کشور و همچنین نسبت به کل مخارج دولت است، هرچند حقوق قانونگذاران اروگوئه‌ای تنها به اندازه نیمی از حقوق دریافتی هم‌تایان برزیلی آنهاست.

ونزوئلا و کاستاریکا دارای کم‌درآمدترین قانونگذاران در آمریکای لاتین محسوب می‌شوند. حقوق نمایندگان پارلمان این دو کشور بین ۳,۹۶۴ و ۳,۹۵۵ دلار در ماه است. این درحالی است که کاستاریکا همانند اروگوئه بالاترین بودجه مجلس نسبت به کل هزینه‌های دولتی را داراست. اطلاعات و ارقام فوق در نتیجه بحث و جنجالی که در مورد افزایش بیش از ۱۰۰ درصدی حقوق سناتورها و نمایندگان مجلس آرژانتین برپا شد، مورد توجه قرار گرفت. با این افزایش، قانونگذاران کشور آرژانتین از نظر حقوق در سطح هم‌تایان اروگوئه‌ای خود با حدود ۷,۱۵۰ دلار در ماه قرار گرفته‌اند.

۱. همان، ص ۸.

۲. همان، ص ۱۳.

این درحالی است که حقوق ماهیانه مذکور برابر با نصف حقوق نماینده مجلس در برزیل است که به طور متوسط ۱۵,۹۴۲ دلار در ماه دریافت می‌کند. طبق گزارش مزبور، در منطقه آمریکای لاتین برزیل از نظر حقوق قانونگذاران در رأس و مکزیک در رتبه دوم قرار دارد. جایگاه مکزیک در لیست طبقه‌بندی سطح حقوق با درآمدی معادل ۱۲,۳۱۰ دلار در ماه، پس از برزیل قرار دارد و شیلی و کلمبیا با دریافت ۱۰,۸۷۸ و ۱۰,۲۴۰ دلار به ترتیب در رتبه‌های سوم و چهارم لیست مزبور قرار دارند. قانونگذاران پرو با ۵,۴۹۱ دلار، کاستاریکا با ۴,۹۵۵ دلار و ونزوئلا با ۳,۹۶۴ دلار در رده‌های پایین این لیست جای دارند.

نمایندگان مجلس در کشورهای آمریکای لاتین به طور متوسط ۶,۷۱۲ دلار در ماه دریافت می‌کنند. در سایت رسمی مجلس اروگوئه اعلام شده است حقوق رسمی هریک از سناتورها و دبیران به اضافه مخارج نمایندگی بالغ بر ۱۴۸,۰۶۳ پزو، تقریباً معادل ۷,۴۰۰ دلار است. با در نظر گرفتن این رقم، هر نماینده مجلس در اروگوئه سالیانه ۱۹ دلار برای هر نفر از جمعیت کشور خرج دارد. این هزینه فقط در برزیل با ۲۴ دلار به ازای هر نفر، بالاتر از اروگوئه است. در پرو و کلمبیا که در رتبه‌های پایین لیست قرار دارند، هر نماینده مجلس، هزینه‌ای معادل ۴ دلار در سال برای هر نفر از جمعیت کشور خود دارد. در کل، برزیل سال گذشته ۴ میلیارد و ۶۷۱ میلیون و ۵۰۰ هزار دلار به بودجه پارلمان خود اختصاص داد، درحالی که بودجه پارلمان اروگوئه بالغ بر ۶۳ میلیون و ۸۰۰ هزار دلار بوده است.

مجلس سنای اروگوئه از ژانویه ۲۰۱۲ در سایت اینترنتی خود میزان حقوق و اضافه پرداختی‌های جاری نمایندگان را آورده است. طبق اطلاعات این سایت، حقوق رئیس مجلس سنا و مجمع عمومی حدود ۱۰,۵۰۰ دلار در ماه است که باید مبلغی معادل تقریبی ۴,۲۵۰ دلار را نیز به عنوان هزینه‌های نمایندگی به آن افزود.

حقوق هریک از سناتورها و دبیران مجلس سنا برابر تقریباً معادل ۷,۴۰۰ دلار تعیین شده است. معاونین دبیران معادل ۶,۳۰۰ دلار به عنوان حقوق دریافت می‌کنند که شامل ۹۰۰ دلار بابت هزینه‌های نمایندگی نیز می‌شود.

علاوه بر حقوق رسمی، سناتورهای اروگوئه مبالغی اضافی نیز بابت هزینه‌های کاری دریافت می‌کنند. به هریک از سناتورها مبلغ ۴,۶۰۰ دلار برای پرداخت به منشی‌های پارلمانی تخصیص داده می‌شود. همچنین به هریک از بخش‌هایی که در مجلس سنا بیش از ۳ عضو داشته باشند، مبلغ ۳,۴۵۰ دلار به منظور پرداخت به منشی‌ها داده می‌شود و اگر بخشی متشکل از ۴ سناتور یا بیشتر باشد، مبلغ ۱,۱۰۰ دلار در ازای هر سناتور داده می‌شود. ضمناً برای استفاده از تلفن همراه حدود ۲۳۰ دلار به هر سناتور اروگوئه‌ای اختصاص داده می‌شود.

بخش چهارم - کشورهای آمریکای شمالی

در بین کشورهای آمریکای شمالی حقوق و مزایای پرداختی به اعضای کنگره ایالات متحده و پارلمان کانادا جالب توجه است.

۱. ایالات متحده آمریکا

نظام سیاسی ایالات متحده به‌عنوان طرح اولیه رژیم ریاستی قلمداد می‌شود که در برابر رژیم پارلمانی بریتانیا قرار می‌گیرد. قوه مجریه و مقننه طبق اصل تفکیک مطلق قوا از همدیگر مجزا بوده و هیچگونه دخالتی در کار همدیگر ندارند. قوه مقننه که اصطلاحاً کنگره نامیده می‌شود متشکل از دو مجلس سنا و مجلس نمایندگان است. مجلس سنا نمایانگر اتحاد ایالات و مجلس نمایندگان بیانگر اتفاق آنها در این کشور است.

حقوق و مزایای دریافتی نمایندگان کنگره آمریکا همواره یکی از علل ناخرسندی مالیات‌دهندگان آمریکایی در سال‌های گذشته بوده است. حقوق سالیانه اعضای عادی مجلس و سنای آمریکا ۱۷۴ هزار دلار اعلام شده است. این درحالی است که براساس قوانین مصوب، نمایندگان این آزادی عمل را دارند که افزایش حقوق سالیانه را نپذیرند و همان حقوق سال‌های قبل را دریافت کنند. همچنین اداره مدیریت پرسنل آمریکا با اعمال محاسباتی، در رویکرد پرداخت حقوق کنگره‌ای‌ها تأثیر می‌گذارد.

از سال ۱۷۸۹ تا ۱۸۵۵ اعضای کنگره آمریکا حقوق خود را به‌صورت روزانه و ۶ دلار به‌ازای هر جلسه دریافت می‌کردند. با این‌حال پس از سال ۱۸۵۵ برای اعضای پارلمان حقوق سالیانه تعیین شد که در آن زمان مبلغ سه هزار دلار در سال بود.

حقوق اعضای ارشد مجلس و سنای آمریکا در مقایسه با اعضای عادی بیشتر است. به این ترتیب، درحالی که رئیس مجلس نمایندگان آمریکا حقوقی معادل ۲۲۳ هزار و ۵۰۰ دلار دریافت می‌کند، رهبران احزاب اکثریت و اقلیت در مجلس نمایندگان آمریکا ۱۹۳ هزار و ۴۰۰ دلار حقوق سالیانه دریافت می‌کنند. مزایای «تغییرات مخارج زندگی» نیز در حقوق سالیانه اعضای نمایندگان آمریکا تأثیر می‌گذارند مگر اینکه کنگره، خود رأی بر عدم تأثیر این مزایا بدهد.

اعضای کنگره مالیات مربوط به امنیت اجتماعی را نمی‌پردازند. این مسئله همواره پرسش‌های بسیاری را برای شهروندان آمریکایی ایجاد کرده است. پیش از سال ۱۹۸۴ اعضای کنگره و همچنین سایر کارکنان دولتی فدرال از پرداخت مالیات امنیت اجتماعی معاف بودند. در همین حال آنها از مزایای امنیت اجتماعی نیز بهره نمی‌بردند و به‌جای آن تحت پوشش برنامه محافظتی دیگری

بودند. در سال ۱۹۸۳ متممی در قانون آمریکا تصویب شد که براساس آن تمامی اعضای کنگره باید مالیات مربوط به امنیت اجتماعی را پرداخت کنند. از سوی دیگر، در حال حاضر اعضای کنگره مزایای بیمه‌ای و بازنشستگی را همانند سایر کارکنان دولت دریافت می‌کنند. اعضای کنگره آمریکا از مزایای بازنشستگی به شرح زیر برخوردارند:

- در هر سن به شرط داشتن ۲۵ سال خدمت،
- داشتن ۵۰ سال سن به شرط داشتن ۲۰ سال خدمت،
- در سن ۶۲ سالگی به شرط داشتن حداقل ۵ سال سابقه خدمت.

میزان مبلغ برای شروع مستمری بازنشستگی هر عضو نمی‌تواند از ۸۰ درصد آخرین حقوق وی تجاوز کند.^۱

۲. کانادا

پارلمان کانادا متشکل از دو مجلس است: مجلس عوام و مجلس سنا. گویی الگوی پارلمان این کشور آمیزه‌ای است از الگوی پارلمان‌های بریتانیا و ایالات متحده. حقوق اعضای پارلمان کانادا در اول آوریل هر سال تنظیم می‌شود. افزایش حقوق اعضای پارلمان براساس شاخص افزایش حقوق پایه صورت می‌گیرد که با توافق اتحادیه‌ها و شرکت‌های بخش خصوصی توسط دپارتمان توسعه منابع انسانی فدرال^۲ تعیین می‌شود. حقوق و مزایای مقرر برای اعضای پارلمان در سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ حدود ۱/۶ درصد افزایش داشته است. این اولین افزایش حقوق اعضای پارلمان از زمانی است که حقوق و مزایای آنها به‌عنوان اقدامی در جهت ریاضت اقتصادی بدون ترقی باقی مانده بود. حقوق و دستمزد سالیانه اعضای پارلمان کانادا طبق مقاله‌ای که ویکی‌پدیا در صفحه مجلس عوام کانادا آورده است، در سال ۲۰۱۲ حدود ۱۵۵,۴۰۰ دلار کانادا (حدود ۱۵۱,۰۰۰ دلار) بوده است. حقوق پایه آنان در سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ حدود ۱۶۰,۲۰۰ دلار می‌شود. همچنین اعضای پارلمان که دارای مسئولیت‌هایی غیر از نمایندگی در پارلمانند، نظیر نخست‌وزیر، سخنگو، رهبر اپوزیسیون، وزیر کابینه، وزیر دولت، رهبران احزاب، دبیران پارلمانی، رؤسای کمیته‌های پارلمانی و رؤسای کمیته‌های مجلس عوام، حقوق و مزایای اضافی دریافت می‌دارند.

1. Abhijit. MPs' pay in Singapore and other countries. <http://www.pressrun.net/weblog/>

2. The Federal Department of Human Resources Development

جدول ۷. حقوق مقامات عالی سیاسی کانادا در سال ۲۰۱۳ (دلار)

عنوان	حقوق اضافه	کل حقوق
اعضای پارلمان	-	۱۶۰,۲۰۰
نخست‌وزیر	۱۶۰,۲۰۰	۳۲۰,۴۰۰
سخنگو	۷۶,۷۰۰	۲۳۶,۹۰۰
رهبر اپوزیسیون	۷۶,۷۰۰	۲۳۶,۹۰۰
وزیر کابینه	۷۶,۷۰۰	۲۳۶,۹۰۰
رؤسای کمیته‌ها	۱۱,۳۰۰	۱۷۱,۵۰۰
رهبران احزاب	۵۴,۵۰۰	۲۱۴,۷۰۰
دبیران پارلمانی	۱۶,۰۰۰	۱۷۶,۲۰۰

سایت رسمی پارلمان کانادا در یک اقدامی جالب حقوق و مزایای دریافتی اعضای پارلمان را از سال ۱۸۶۷ تا سال ۲۰۱۳ اعلام کرده است.^۱ طبق این آمار، حقوق و مزایای اعضای مجلس سنا در سال ۱۸۷۶ به شرح زیر بوده است: حقوق روزانه حدود ۶۰۰ دلار، کمک هزینه بابت هر روز اجلاس پارلمان در هر ماه حدود ۶۰,۰۰۰ دلار، کسر از مزایا بابت هر روزی که جلسه پارلمان وجود ندارد، حدود ۵۰۰ دلار در روز، کارکرد کیلومتر خودرو حدود ۰/۱۰ دلار بابت هر کیلومتر و حقوق سالیانه سخنگوی سنا حدود ۳۲,۰۰۰ دلار بوده است. این درحالی است که کل حقوق و مزایای سالیانه اعضا در سال ۲۰۱۳ حدود ۱۳۵,۲۰۰ دلار می‌شود و حقوق سخنگوی سنا حدود ۵۶,۰۰۰ دلار مقرر شده است. حقوق اعضای مجلس عوام در سال ۲۰۱۳ حدود ۱۶۰,۲۰۰ دلار و حقوق سخنگوی مجلس عوام حدود ۷۶۷,۰۰۰ دلار است. در سال ۱۸۶۷ حقوق و مزایای این اعضا دقیقاً برابر با همان حقوق و مزایای اعضای مجلس سنا در همان سال بوده است که بدان اشاره شد.

بخش پنجم - نمونه‌ای از اقیانوسیه (استرالیا)

پارلمان استرالیا طبق قانون مصوب پارلمان بریتانیا با عنوان «مصوبه قانون اساسی استرالیا» در سال ۱۹۰۰ تأسیس شد. ماده (۴۸) قانون اساسی استرالیا موضوع پرداخت حقوق به اعضای پارلمان را پیش‌بینی کرده است:^۲

«هر سناتور یا عضو مجلس نمایندگان باید کمک‌هزینه‌ای به میزان چهارصد پوند در هر سال

۱. برای مشاهده این اطلاعات به مقاله زیر منعکس در سایت رسمی این پارلمان مراجعه کنید:

- Indemnities, Salaries and Allowances Members of the House of Commons and Senat. PARLIAMENT of CANADA. <http://www.parl.gc.ca/>

2. C Madden and D McKeown, Parliamentary remuneration and entitlements, Background Note, Parliamentary Library, 2012.

دریافت کند و این مزایا از روزی که عضو مزبور کرسی خود را در پارلمان تصدی می‌کند، محاسبه می‌شود، مگر اینکه پارلمان طور دیگری مقرر کرده باشد».^۱

این امر نشان می‌دهد از زمانی که نخستین پارلمان استرالیا صلاحیت لازم برای وضع قوانین را داشته است، به همان سان قدرت لازم برای تعیین حقوق و مزایای اعضای خود را نیز دارا بوده است. ثانیاً قانون اساسی یک نرخ واحد را برای تمامی اعضای هر دو مجلس پارلمان از جمله اعضای که از حوزه‌های انتخابیه وسیع انتخاب می‌شوند، مقرر می‌کند. در این خصوص عرف شایعی وجود دارد که از زمان تصویب قانون اساسی به بعد، در حالی که مزایا و کمک‌هزینه‌ها که برای اعضای پارلمان در انجام وظایف خود کمک و مساعدت مالی فراهم می‌کند، با احتساب تفاوت در مخارج و هزینه‌ها می‌تواند از حوزه‌ای به حوزه دیگر متفاوت باشد، اما حقوق پایه تمام اعضای پارلمان در سراسر استرالیا یکسان است.

از زمان شروع کار پارلمان استرالیا در سال ۱۹۰۱ تا اوایل دهه ۱۹۷۰، حقوق و مزایای اعضای پارلمان توسط خود پارلمان تعیین می‌شد. برای مثال، از سال ۱۹۵۲، موضوع «کمک‌هزینه» (که هنوز هم این اصطلاح در قانون اساسی مورد استفاده قرار گرفته است) طبق قانون کمک‌هزینه‌های پارلمانی^۲ مصوب سال ۱۹۵۲ تعیین می‌شد که به منظور افزایش میزان کمک‌هزینه، چند بار مورد اصلاح قرار گرفته است.

به منظور بررسی مسائل مربوط به حقوق و پرداخت‌های پارلمانی و بررسی این نکته که آیا اصلاحات صورت گرفته در مزایا مناسب بوده است یا خیر؟ دولت‌های مربوطه در سال‌های ۱۹۵۲، ۱۹۵۵، ۱۹۵۹ و ۱۹۷۱ تحقیقات و پژوهش‌هایی را انجام داده‌اند. در تحقیق انجام یافته در سال ۱۹۷۱ در بین دیگر پیشنهادها، تشکیل کمیته دائمی برای انجام تحقیقات و پژوهش‌ها در زمینه حقوق و مزایای پارلمانی توصیه شده است. در این تحقیق، تأسیس و استقرار یک دیوان دائمی به عنوان راه حل مناسب در این قضیه تلقی شده است. اگرچه تأسیس این دیوان بلافاصله پس از ارائه گزارش تحقیقاتی سال ۱۹۷۱ صورت نگرفت، اما تصویب قانون دیوان حقوق و مزایا^۳ در سال ۱۹۷۳، دیوان مزبور را مستقر ساخت تا کار خود را از سال ۱۹۷۴ آغاز کند.

از سال ۱۹۷۴ تا سال ۱۹۹۰ این دیوان نقش قاطعی را در تعیین مزایای پارلمانی از طریق تصویب آن در پارلمان داشته است، اگرچه این کار همیشه برای این دیوان کار ساده‌ای نبوده است.

1. Section 48 of the Constitution: Until the Parliament Otherwise Provides, Each Senator and Each Member of the House of Representatives Shall Receive an Allowance of four Hundred Pounds a Year, to be Reckoned from the day on Which he Takes his Seat

2. The Parliamentary Allowances Act 1952.

3. The Remuneration Tribunal Act 1973 (the RT Act)

نهایتاً، از طریق وضع قانون در سال ۱۹۹۰- یعنی قانون پاداش و کمک‌هزینه‌ها^۱ مصوب ۱۹۹۰ و قانون استحقاقات پارلمانی^۲ مصوب ۱۹۹۰- پارلمان نقش اصلی خود را در تعیین مزایای متعدد برای اعضای پارلمان بازیافت.

هر دو قانون در سال ۲۰۱۲ دارای قدرت اجرایی بودند. اگرچه بسیاری از صلاحیت‌های دیوان با تصویب قانون پاداش و کمک‌هزینه سال ۱۹۹۰ لغو شده بود، در طی زمان با الحاق یک تبصره به قانون مجدداً به دیوان اعاده شده و دیوان را مجاز داشت که در موضوعات مختلف (اگرچه حقوق پایه را شامل نمی‌شود) با نادیده گرفتن مفاد قانون، اقدام به تعیین مزایای پارلمانی کند.

در نهایت، اصلاحیه دیگر قانون پاداش و کمک‌هزینه سال ۱۹۹۰، مندرج در قانون پاداش و دیگر قوانین متمم^۳ مصوب سال ۲۰۱۱- دیوان را مجاز به تعیین حقوق پایه پارلمانی برخلاف مقررات قانون پاداش و کمک‌هزینه سال ۱۹۹۰ کرده است. یعنی تا این زمان دیوان حق تعیین حقوق پایه پارلمانی را نداشت، اما با این اصلاحیه تعیین میزان این حقوق نیز در اختیار دیوان قرار گرفت. بنابراین طبق گزارش ۲۰۱۲/۰۲ دیوان در خصوص تعیین حقوق و مزایا، حقوق پایه پارلمانی از ۱۵ مارس سال ۲۰۱۲ مقرر شده که نشان می‌دهد هرگونه مقرر در قانون پاداش و کمک‌هزینه‌ها مصوب سال ۱۹۹۰ در مورد حقوق پایه پارلمانی هم‌اکنون کان‌لم‌یکن بوده و درحال حاضر دیوان حقوق پایه پارلمانی را تعیین می‌کند.

حقوق پایه هر عضو پارلمان استرالیا از اول اکتبر سال ۲۰۰۹ حدود ۱۳۱,۰۴۰ دلار استرالیا (معادل ۱۱۸,۰۰۰ دلار) مقرر شده بود درحالی که در سال ۲۰۱۱ حقوق پایه ۱۲۷,۰۶۰ دلار مقرر شده است. در ۱۳ مارس ۲۰۱۲ دیوان نخستین مصوبه خود در خصوص حقوق پایه اعضای پارلمان را صادر کرد.^۴ حقوق پایه اعضای پارلمان در این مصوبه ۱۸۵,۰۰۰ دلار بود که از ۱۵ مارس سال ۲۰۱۲ قابلیت اجرایی داشت. در ۱۹ ژانویه سال ۲۰۱۲ دیوان مصوبه شماره ۲۰۱۲/۱۵ را صادر کرد که افزایش ۳ درصدی حقوق پایه اعضای پارلمان را به دنبال داشت. درحال حاضر سناتورهای و اعضای مجلس مزایایی را با عنوان حقوق پایه به میزان ۱۹۰,۵۵۰ دلار از اول جولای سال ۲۰۱۲ دریافت می‌کنند.^۵

«هر نماینده می‌تواند تا ۴۰۰ دلار در ماه برای هزینه‌های جانبی دریافت کند. در میان نمایندگان،

1. The Remuneration and Allowances Act 1990 (the R & A Act)

2. The Parliamentary Entitlements Act 1990.

3. The Remuneration and Other Legislation Amendment Act 2011.

4. Remuneration Tribunal, Determination 2012/02: Members of Parliament—Base salary and related matters, 12 March 2012, viewed 26 June 2012, <http://www.remtribunal.gov.au/determinationsReports/byYear/2012/2012-02%20Determination.pdf>

5. Remuneration Tribunal, Determination 2012/15: Members of Parliament—Base salary, entitlements and related matters, 19 June 2012, viewed 26 June 2012:

- <http://www.remtribunal.gov.au/determinationsReports/byYear/2012/2012-15%20Determination.pdf>

افراد ذیل علاوه بر حقوق، دریافتی‌های فوق‌العاده‌ای را نیز دریافت می‌کنند که میزان آن ذکر شده است:

- رئیس سنا: ۷۵ درصد حقوق پایه.

- رئیس مجلس نمایندگان: ۷۵ درصد حقوق پایه.

- رهبر اپوزیسیون: ۵۸ درصد حقوق پایه.

- معاون اپوزیسیون: ۵۷ درصد حقوق پایه».^۱

«به نمایندگان مجالس استرالیا امتیازاتی تعلق می‌گیرد که یکی از آنها کمک‌هزینه‌های سفر و مقررات مربوط به آن شامل برنامه‌ریزی پروازهای داخلی، حمل‌ونقل، خودرو و مسافرت‌های خارج کشور است. کمک‌هزینه برای زندگی در کانبرا که پایتخت سیاسی استرالیا است، از دیگر این امتیازات است. همچنین نمایندگان از امکانات ضروری در دفتر کار خود بهره‌مند بوده و یک خودروی خصوصی برای مسافرت‌های درون‌شهری در اختیار دارند».^۲

در اینجا لازم است که به سیر صعودی میزان افزایش حقوق اعضای پارلمان در استرالیا

نگاهی کلی بیاندازیم:

- ۷ مارس ۱۹۹۶: ۱/۶ درصد

- ۱۷ اکتبر ۱۹۹۶: ۱/۲ درصد

- ۷ دسامبر ۱۹۹۹: ۴/۴۵ درصد

- ۱ جولای ۲۰۰۰: ۵/۵ درصد و در مرحله دوم ۹۵/۹ درصد

- ۱ جولای ۲۰۰۰: برای مرحله سوم ۲/۲ درصد

- ۱ جولای ۲۰۰۱: ۳/۹ درصد

- ۱ جولای ۲۰۰۲: ۳/۵۳ درصد

- ۱ جولای ۲۰۰۳: ۴ درصد

- ۱ جولای ۲۰۰۴: ۳/۹ درصد

- ۱ جولای ۲۰۰۵: ۴/۱ درصد

- ۱ جولای ۲۰۰۶: ۷/۰۱ درصد

- ۱ جولای ۲۰۰۷: ۶/۸ درصد

- ۱ اکتبر ۲۰۰۹: ۳/۱ درصد

- ۱ آگوست ۲۰۱۰: ۳/۸ درصد

۱. دفتر مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی) مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش حقوق و امتیازات، مرخصی و مصونیت نمایندگان در کشورهای مختلف، شماره مسلسل: ۱۲۵۳۳، تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۶/۱۲، ص ۶.

۲. همان، ص ۱۱.

- ۱ جولای ۲۰۱۱: ۳/۶ درصد

- ۱۵ مارس ۲۰۱۲: ۳۱/۳ درصد

- ۱ جولای ۲۰۱۲: ۳/۰ درصد

طی دهه ۱۹۸۰، حقوق پایه اعضای پارلمان به دلیل وجود تورم کاهش یافته است. در نتیجه حقوق پایه که در سال ۱۹۷۵ سه برابر میانگین حقوق و دستمزد بود، در سال ۱۹۹۱ تنها به دو برابر میانگین حقوق و دستمزد رسید. طی دهه ۱۹۹۰، اعضای پارلمان خواستار افزایش حقوق پایه خود شدند که این امر موجب شد میزان حقوق پایه، فاصله خود را با میانگین حقوق و دستمزد کم کند. با این حال، در سال ۲۰۱۱ حقوق پایه صرفاً ۲/۲ برابر میانگین حقوق و دستمزد بود. در مارس سال ۲۰۱۲ اعضای پارلمان از افزایش ۳۱/۳ درصدی حقوق پایه برخوردار بوده‌اند. این امر افزایش قابل توجهی را در میزان حقوق نسبت به میانگین حقوق و دستمزد نشان می‌دهد. یعنی ۲/۸ برابر میانگین حقوق که عالی‌ترین رکورد در عرض ۳۷ سال است.^۱

بخش ششم - نمونه‌ای از آفریقا (کنیا)

تا به امروز، سیستم سیاسی کنیا با سوءمدیریت، فساد و حکومت استبدادی عجین بوده است. بعد از استقلال از حکومت استعماری بریتانیایی در سال ۱۹۶۳، سیستم سیاسی کنیا از مدل وست‌منیستری به سمت رژیم ریاستی سوق یافت. اصلاحات صورت گرفته در قانون اساسی، سیستم پارلمانی را دگرگون ساخته، اختیارات وسیعی را به رئیس جمهوری اعطا کرده و به تدریج یک دولت تک‌حزبی را مستولی ساخته است.^۲ مدت خدمت هر دوره پارلمان کنیا که اصطلاحاً «بونگ»^۳ نامیده می‌شود، پنج سال است. ۲۱۰ عضو این پارلمان انتخابی و اخیراً نیز ۱۴ عضو آن انتصابی اند. به خاطر برخورد منفعلانه پارلمان در برابر رئیس جمهوری و قوه قضائیه، که تابع تمام‌عیار این دو قوه شده است، معمولاً از «بونگ» با عنوان «پارلمان حلقه به گوش» یاد می‌شود که فاقد ابزارها و منابع لازم برای پیش کشیدن مسئولیت دولت در برابر پارلمان است.^۴

سیستم سیاسی کنیا بین یک دولت تک‌حزبی (به صورت دو فاکتو^۵ و عملی در سال ۱۹۶۷ و

1. Parliament of Australia. Department of Parliamentary Services. Background note. The base salary for senators and members. Parliamentary library. 17 August 2012. Pp. 1-10.

2. Nijzink, L., Mozaffar, S. and Azevedo, E. (2006) Parliaments and the enhancement of democracy on the African continent: An analysis of institutional capacity and public perceptions. The Journal of Legislative Studies, 12 (3), pp. 311 – 335.

3. The bunge

4. Lacey, M. (2006). Crisis Swirls in Kenya, and Politicians Reward Themselves. [Internet]. 22 May. Available from: <http://www.nytimes.com/2006/05/22/world/africa/22nairob.html> [Accessed 20 February, 2008]

5. De facto

به صورت رسمی و دوژوره^۱ در سال ۱۹۸۲) و رقابت چندحزبی در سال ۱۹۹۲ در نوسان بوده است. مع‌هذا، دهه ۱۹۹۰ حاکی از تحول و انتقال ناقص به دموکراسی است، الگویی که در اکثر کشورهای آفریقایی در دوره پس از استعمارگرایی در این قاره مشاهده شده است. در نتیجه، «شکل و قالب انتخابات دموکراتیک، اما نه جوهره و ماهیت واقعی آن، در کنیا موجود است همچنین درجه آزادی‌های مدنی و سیاسی عموماً پایین است»^۲.

کنیا یکی از ۱۳ کشور آفریقایی در حال توسعه است. حکومت استعماری بریتانیایی سابق در این کشور مورد مطالعه بسیار جالب از افزایش شگفت‌آور حقوق و مزایا در سال‌های اخیر است که این امر کنیا را از دیگر کشورهای این قاره متمایز ساخته است.

طبق استانداردهای بین‌المللی و با توجه به نرخ فقر ۵۳ درصدی کنیا در سال ۲۰۰۳،^۳ اعضای پارلمان کنیا حقوق و مزایای خود را با ولخرجی و اسراف تمام تعیین کرده اند. این کشور آفریقای شرقی در سال ۲۰۰۵ حقوق پایه سالیانه اعضای پارلمان خود را از ۱۷۵,۰۶۳ شیلینگ کنیا به ۲,۴۰۰,۰۰۰ شیلینگ افزایش داده است که گویای افزایش ۱۳۷۰ درصدی است! بعد از افزایش چشمگیر حقوق و مزایا، این اقدام، نمایندگان پارلمان کنیا را در جایگاه قانونگذاران صاحب بیشترین حقوق و مزایا، نه تنها در آفریقا بلکه در جهان قرار داد (از لحاظ برابری قدرت خرید). باید توجه داشت که کنیا از لحاظ نابرابری تولید در بین ۱۷۷ کشور مقام ۱۴۸ را دارد (طبق شاخص توسعه انسانی سازمان ملل در سال ۲۰۰۷-۲۰۰۸).^۴ البته روشن نیست که چرا نمایندگان پارلمان کنیا اخیراً به فکر این افزایش افراطی حقوق و مزایا افتاده‌اند.

در طی دوره نظام تک‌حزبی، حکومت موروثی نوین، منجر به وابستگی‌های متعدد و چندوجهی (اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و...) به بیگانگان و سوءمدیریت کشور شد: «حقوق رسمی و مزایای شغلی پیش‌بینی شده برای اعضای پارلمان عمداً پایین نگهداشته شده بود».^۵ بنابراین قدرت سیاسی رسمی که توسط رئیس‌جمهوری و وابستگان و نزدیکان وی که به‌عنوان اعضای پارلمان مشغول خدمت بودند، به‌عنوان یک پدیده و عارضه طبیعی منظم و قانونی جلوه کرد. همانطور که یکی از نویسندگان عنوان می‌کند: «در سال ۱۹۸۹، نصف اعضای انتخاب شده برای عضویت پارلمان، پست‌های وزارتی را اشغال کرده بودند. تفاوت بین پرسنل متعلق به دولت و کارکنان ساختار حزبی

1. De jure

2. Nijzink, L., Mozaffar, S. and Azevedo, E. (2006). p. 331.

3. International Monetary Fund Country Report No. 05/11 (2005) Kenya: Poverty Reduction Strategy Paper. [Internet]. Available from: <<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2005/cr0511.pdf>> [Accessed 29 February 2008]

4. The 2007/2008 UN Human Development Index

5. Barkan, J. et al. (2004): Emerging Legislatures: Institutions of Horizontal Accountability, In: Levy, B. and Kpundeh, S. (eds). Building State Capacity in Africa – New Approaches, Emerging Lessons. World Bank Institute, p. 223.

در عمل اساساً از میان رفت. به همان سان تفاوت بین مأموران مناصب انتخابی و کارکنان پست‌های اداری زایل شد.^۱

انتصاب در پست‌های وزارتی درآمد را افزایش می‌داد، همچنان که انتصابات در مناصب حاوی حقوق و مزایا در مؤسسات و شرکت‌های تحت اختیار دولت نیز چنین بود. علیرغم تغییر سیستم سیاسی از سیستم تک‌حزبی به سیستم به رقابت چندحزبی، اما «اساساً هیچ عاملی در قیاس با نظام تک‌حزبی تغییر نیافته و پارلمان به صورت سیستماتیک مورد اغفال و فراموشی واقع شده است».^۲ علاوه بر این، استعمار دولت نیز همچنان ادامه دارد. در عبارت مشهور «ماکس وبر»: سیاستمداران کنیایی هم‌اکنون به جای اینکه سیاست‌ها را سیراب کنند، حقیقتاً از سیاست‌ها تغذیه می‌شوند. فساد فراگیر در گزارش کمیته حسابرسی عمومی پارلمان مورد هشدار قرار گرفته، طوری که طبق این گزارش بین سال‌های ۱۹۹۴ و ۱۹۹۶ حدود ۱۸/۷۵ میلیارد دلار ایالات متحده ضایع یا به صورت غیرقانونی هزینه شده است. «به نظر می‌رسد دولت منبع عمده انباشت و ذخیره ثروت و وسیله و ممری برای حمایت مالی از طرفداران خود است».^۳

با این حال، طبق نتیجه‌گیری یکی از محققین: «در پایان مدت قانونی دوره پارلمان در دسامبر ۲۰۰۲، مجلس ملی کنیا یکی از مستقل‌ترین قوای مقننه در قاره آفریقا بوده است».^۴ این استنتاج از این واقعه منتج شده است که پارلمان در سال ۱۹۹۹ اقتدار و صلاحیت خود برای تعیین حقوق و مزایای اعضای خویش را به دست آورده است. نتیجه بلافصل این اقدام وقوع یک سری از تنظیمات و تغییرات در حقوق و مزایا بود. در سال ۲۰۰۱ حقوق اعضای پارلمان از ۱,۵۱۹ دلار ایالات متحده به ۴,۸۰۰ دلار ایالات متحده در هر ماه افزایش یافت که این اقدام نکته آغازین سیاست کنیا برای افزایش افراطی حقوق و مزایای اعضای پارلمان بود. در مقایسه با سایر کشورهای قاره، اعضای پارلمان کنیا خیلی کمتر از امکانات ارائه شده توسط حامیان بین‌المللی برخوردار بوده‌اند. بنابراین، افزایش حقوق یک اقدام مثبت به نظر می‌رسید، زیرا اعضای پارلمان نیاز به امکانات و منابع مالی دارند و نمایندگان فقیر (یا مدیون و مقروض) مستعد فساد و وابستگی‌های متعددی هستند. افزایش حقوق مستمر در سال ۲۰۰۳ (به مبلغ ۶,۰۶۳ دلار) و ۲۰۰۵ (به ۱۷,۱۹۰ دلار) نشان می‌دهد که پارلمان هیچگونه مانعی را در برابر اعمال قدرت جدید نمی‌بیند، اما استعمار دولت از سال ۲۰۰۲ همچنان ادامه دارد.

1. Widner, J. (1992) The Rise of a Party-State in Kenya: From "Harambee!" to "Nyayo!". Berkeley: University of California. p. 33.

2. Barkan, J. et al. (2004): opcit. p. 218.

3. Ajulu, R. (2001) Kenya. One Step Forward, Three Steps Back: the Succession Dilemma. Review of African Political Economy, No. 88 June, p. 199 .

4. Barkan, J. et al. (2004): opcit. p. 218.

جدول ۸. حقوق و کمک‌هزینه‌های اعضای پارلمان از آوریل سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸

حقوق	
حقوق اعضای پارلمان (سالانه)	۲,۴۰۰,۰۰۰ شیلینگ کنیا برابر با ۱۷,۱۹۰ دلار
کمک‌هزینه‌ها و مزایا	
حضور در پارلمان (برای هر جلسه)	۵,۰۰۰ شیلینگ برابر با ۶۷ دلار
تفریحات و پذیرایی (سالانه)	۷۲۰,۰۰۰ شیلینگ برابر با ۹,۶۱۳ دلار
تعمیر و نگهداری وسیله نقلیه (سالانه)	۹۰۰,۰۰۰ شیلینگ برابر با ۱۲,۰۱۶ دلار
حوزه انتخابیه (سالانه)	۶۰۰,۰۰۰ شیلینگ برابر با ۸,۰۱۱ دلار
اعطای وسیله نقلیه (هر پنج سال)	۳,۳۰۰,۰۰۰ شیلینگ برابر با ۴۴,۰۵۹ دلار
مسافرت	میزانی معین نشده است
اجاره خانه (سالانه)	۸۴۰,۰۰۰ شیلینگ برابر با ۱۱,۲۱۵ دلار

در جمع بندی می‌توان گفت که با توجه به سیاست پارلمان، به نظر می‌رسد که حقوق و مزایای اعضای پارلمان در قرن ۲۱ همچنان سر به اوج داشته باشد.^۱ مطابق اعلام سایت رسمی پارلمان کنیا، حقوق و دستمزد هر عضو پارلمان حدود ۷۴,۵۰۰ دلار در سال است در حالی که سایر مزایای متعلقه به آنان نیز مطابق همان ارقامی است که در جدول فوق مورد اشاره قرار گرفته است.

نتیجه‌گیری و رهیافتهای تطبیقی

در بررسی حقوق و مزایای اعضای پارلمان کشورهای فوق به دو فاکتور تطبیقی دست می‌یابیم:

الف) میزان حقوق و مزایا: اگر از دید تطبیقی به حقوق ثابت سالانه اعضای پارلمان در کشورهای مورد مطالعه بنگریم، در این صورت طبق آماری که ارائه شد، از بین این کشورها، ژاپن با حقوق ثابت سالانه ۱۸۲,۴۰۰ دلار در مقام نخست و سنگاپور^۲ (۱۶۶,۰۰۰ دلار)، عراق (۱۲۹,۸۰۰ دلار)، عربستان (۶۴,۰۰۰ دلار)، هند (۲۰,۰۰۰ دلار)، فیلیپین (۹,۳۳۶ دلار)، پاکستان (۵,۴۰۰ دلار)، بنگلادش (۴,۳۲۰ دلار) و نپال (۲,۵۲۰ دلار) در رتبه‌های پایین قرار دارند.

در مورد حقوق ثابت سالانه یا ماهیانه نمایندگان مجلس شورای اسلامی اطلاعات دقیق و رسمی در دست نیست. البته این رتبه‌بندی از لحاظ میزان حقوق ثابت و پایه سالانه ارائه شده و اگر براساس میزان مزایا و فوق‌العاده‌ها و سایر دریافتی‌های ویژه اعضای پارلمان بین این کشورها مقایسه صورت گیرد، قطعاً این رتبه‌بندی متغیر خواهد بود.

1. The Dynamics of Legislative Rewards. OpCit. PP. 83-87.

۲. در سنگاپور نمایندگان پارلمان حقوق ثابت ندارند. زیرا شغل نمایندگی در این کشور شغلی پاره‌وقت است لذا به‌جای حقوق ثابت، کمک‌هزینه به آنها پرداخت می‌شود.

از لحاظ سایر مزایا (هرگونه پرداختی به نمایندگان به استثنای حقوق ثابت) پرداختی به اعضای پارلمان نیز کشورها رویکرد متفاوتی را اتخاذ کرده‌اند. در ژاپن مزایا و فوق‌العاده‌ها عبارتند از: تأمین اجتماعی، بیمه عمر و مسافرت و پزشکی، برخورداری از منشی، دفتر اداری و راننده شخصی، امکان استفاده از مسکن مناسب در توکیو.

در سنگاپور حقوق و مزایای اعضای پارلمان مطابق سیاست دولت پایین‌تر از حقوق و مزایای سایر مقامات سیاسی است. لذا در این کشور مزایای قابل توجهی به نمایندگان تعلق نمی‌گیرد. این نمایندگان علاوه بر اینکه در سن ۵۰ سالگی از مزایای بازنشستگی برخوردارند از دیگر خدمات نظیر خدمات سالیانه پستی به صورت پیش‌پرداخت، مسافرت و مأموریت (صرفاً مسافرت خارج کشور) و دریافت سالیانه ۹,۵۶۵ دلار به عنوان کمک هزینه تجهیزات ستادی بهره‌مندند.

در جمهوری اسلامی ایران، عراق، نپال و فیلیپین، اطلاعات دقیقی از مزایای پرداختی در دست نیست. در عربستان علاوه بر حقوق ثابت، مزایایی نیز به قرار زیر به نمایندگان پرداخت می‌شود: پرداخت سالیانه به عنوان پاداش فوق‌العاده حدود ۳۰۰,۰۰۰ ریال است که معادل ۸۰,۰۰۰ دلار می‌شود. این مبلغ علاوه بر کمک هزینه مسکن به میزان ۱۰۰,۰۰۰ ریال معادل ۲۶,۶۶۶ دلار و کمک هزینه انتصاب در پست‌های کمیته‌ای به میزان ۳۰۰,۰۰۰ ریال معادل ۸۰,۰۰۰ دلار است. این به آن معناست که درآمد سالیانه یک عضو پارلمان در عربستان سعودی بیش از ۱۳۰,۰۰۰ دلار است. در هندوستان مزایایی نظیر کمک هزینه سفر، اجاره آپارتمان، کمک هزینه مبلمان، مسافرت رایگان با قطار، کمک هزینه حوزه انتخابیه (۱۲۰,۰۰۰ روپیه در سال)، کمک هزینه مخارج دفتری (۱۲۰,۰۰۰ روپیه در سال) جیره غذایی، یک عدد رایانه، استفاده رایگان از برق و تلفن تا یک حد معمول علاوه بر حقوق ثابت به اعضا پرداخت می‌شود.

در پاکستان نیز مزایای پرداختی به نمایندگان علاوه بر حقوق ثابت، قابل توجه است. برای هر روز کاری در اجلاس پارلمان روزانه کمک هزینه‌ای به قرار ۱,۰۰۰ روپیه و کمک هزینه ایاب و نهاب به میزان ۳۵۰ روپیه، کمک هزینه تعدیل مخارج و هزینه‌ها به میزان ماهیانه ۵,۰۰۰ روپیه، کمک هزینه مأموریت را به میزان ۱۰ روپیه بابت هر روز مأموریت، کمک هزینه اجاره مسکن به میزان ۲,۰۰۰ روپیه، کمک هزینه مأموریت در داخل پاکستان به میزان ۳۰۰,۰۰۰ روپیه در هر سال بدون پرداخت قیمت بلیط هواپیما یا قطار، کمک هزینه استفاده از تلفن در دفتر کاری به میزان ۱۰,۰۰۰ روپیه در ماه، مبلغ ۸,۰۰۰ روپیه نیز به عنوان مخارج دفتری در ماه و دریافت سایر مزایا از قبیل خدمات و تسهیلات پزشکی. با این حساب پرداخت مزایا برای اعضای پارلمان در پاکستان نسبت به دیگر کشورهای مورد مطالعه بیشتر و چشمگیر است.

در بنگلادش نیز مزایای متعلقه به نمایندگان تقریباً برابر با مزایای نمایندگان پاکستانی است،

البته با دو تفاوت که در زیر اشاره می‌شود. این مزایا عبارتند از: فوق‌العاده مستمر (ماهیانه)، فوق‌العاده هزینه‌ای (ماهیانه)، فوق‌العاده ایاب و ذهاب (ماهیانه)، مخارج دفتری (ماهیانه)، مخارج خشکشویی لباس و هزینه‌های متفرقه (ماهیانه)، مأموریت داخل کشور (سالانه)، پاداش فوق‌العاده (سالانه)، تسهیلات بهداشتی درمانی برای اعضای خانواده (ماهیانه)، استفاده از تلفن در محل کار (ماهیانه) و کمک‌هزینه سفر (براساس هر کیلومتر خودرو). علاوه بر این مزایا دو عنوان مزایای متعلقه به نمایندگان بنگلادش آنان را در مرتبه ممتاز قرار داده است: حق واردات خودرو بدون پرداخت مالیات و دریافت اعتبار مالی اختیاری برای توسعه عمرانی حوزه انتخابیه.

با این رویکرد، اگر از لحاظ پرداخت مزایا و فوق‌العاده‌ها در بین کشورهای مورد مطالعه مقایسه‌ای صورت گیرد، نمایندگان پارلمان بنگلادش، با توجه به آنچه اشاره شد، در ردیف اول و بعد از آن کشورهای پاکستان و عربستان قرار می‌گیرند، البته در اینجا قابل ذکر است که - برخلاف حقوق ثابت - مزایا و فوق‌العاده‌ها و سایر دریافتی‌های ویژه نمایندگان در کشورهای مورد مطالعه، از قطعیت برخوردار نیستند، اگرچه برخی کشورها سعی کرده‌اند از طریق وضع قانونی خاص به این مزایا و فوق‌العاده‌ها نیز قطعیت بخشند (نظیر مورد پاکستان و بنگلادش).

در اکثر کشورها میزان واقعی حقوق و مزایای مقامات عالی سیاسی (از جمله نمایندگان پارلمان) برای اطلاع عموم منتشر می‌شود. پارلمان کشورهای مختلف حتی الامکان سعی کرده‌اند میزان دریافتی نمایندگان را در سایت رسمی خود رسانه‌ای کنند. این اقدام نه تنها از وقوع فساد مالی و سیاسی ممانعت به عمل می‌آورد بلکه کار مطالعه را نیز تسهیل می‌کند. حتی در برخی کشورها مقامات عالی سیاسی باید همه‌ساله میزان دارایی‌ها و بدهی‌های خود را برای اطلاع عموم به یک مرجع رسمی اعلام کنند (در آسیا کشورهای فیلیپین، تایوان و اندونزی از جمله این کشورها به حساب می‌آیند). اما در نظام جمهوری اسلامی ایران قطع نظر از آنچه در مورد بررسی دارایی رهبر و رئیس‌جمهوری و بستگان آن توسط رئیس قوه قضائیه در قانون اساسی ذکر شده، اعلامیه دارایی و اموال مقامات عالی سیاسی الزام قانونی ندارد. به همین دلیل است که این تحقیق در مورد حقوق و مزایای نمایندگان مجلس شورای اسلامی نتوانست آمار رسمی ارائه کند. اگرچه پیشرفت‌های کنونی در مورد بررسی وضعیت مالی نمایندگان مجلس مطابق قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان را نمی‌توان از یاد برد، اما قانونگذاری در باب اعلام رسمی میزان دریافتی کلیه مقامات عالی سیاسی در کشور لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

ب) مرجع قانونی تعیین حقوق و مزایا: مرجعی که صلاحیت لازم برای تعیین میزان حقوق و مزایای اعضای پارلمان را دارد، نیز در بین کشورهای مورد مطالعه متفاوت است.

در جمهوری اسلامی ایران اصول کلی قانون مدیریت خدمات کشوری بر وضعیت نمایندگان

حاکم است. بازنشستگی و دریافت مقرری بازنشستگی نیز مطابق این قانون صورت می‌گیرد، اما در مورد حقوق وظیفه و ازکارافتادگی مشمول قانون خاصی‌اند که در سال ۱۳۶۵ با همان عنوان به تصویب مجلس رسیده است. همچنین آیین‌نامه داخلی مجلس، تعیین حقوق و مزایای نمایندگان را برعهده جلسه مشترک هیئت رئیسه و کمیسیون برنامه و بودجه مجلس قرار داده است. هر چند که به نظر می‌رسد این جلسه مشترک صرفاً در چارچوب قانون مدیریت خدمات کشوری می‌تواند اقدام کند. بنابراین در جمهوری اسلامی ایران درخصوص حقوق و مزایای نمایندگان مجلس علاوه بر اینکه یک وضعیت کلی قانونی حاکم است، جلسه مشترکی نیز در داخل مجلس در این فرآیند دخالت دارد. لذا نمایندگان مجلس این قابلیت را دارند که در تعیین و شاید افزایش حقوق و مزایای خود نقش داشته باشند.

به نظر می‌رسد راهکار فوق برای تعیین حقوق و مزایای نمایندگان مجلس راهکار مناسبی نیست. زیرا اولاً خطر وابستگی مالی - و در نتیجه سیاسی - نمایندگان به مجلس و دولت دور از ذهن نیست؛ ثانیاً امروزه تلاش بر این است که پارلمان و اعضای پارلمان در تعیین حقوق و مزایای خود دخالتی نداشته باشند. همچنان که در بالا اشاره شد، در انگلیس به دلیل سوءاستفاده‌هایی که در این خصوص صورت گرفته، این امر به یک نهاد مستقل واگذار شده و در استرالیا نیز دیوان خاصی در داخل پارلمان تشکیل شده است. در جمهوری اسلامی ایران با توجه به اینکه «دیوان محاسبات» یک رکن «مقننه‌ای - مالی» است، یعنی هم از ارکان قوه مقننه و هم با امور مالی سروکار دارد، بهتر می‌تواند این نقش را ایفا کند. حداقل می‌توان با اصلاح قانون دیوان محاسبات، کارکرد تعیین میزان حقوق و مزایای نمایندگان مجلس را - البته با تصویب کمیسیون برنامه و بودجه مجلس - برعهده این رکن قرار داد. وضع قانونی خاص در مورد حقوق و مزایای نمایندگان مجلس راهکار دوم به نظر می‌رسد.

کشور پاکستان اقدام جالبی را در این خصوص انجام داده است. در این کشور قوانین سه‌گانه‌ای بر پرداخت حقوق و مزایا به اعضای مجلسین حاکم است. قانونی برای رئیس سنا و سخنگوی مجلس نمایندگان، قانونی برای دبیران و منشیان مجلسین و قانونی برای نمایندگان مجلسین. هر سه قانون هر از چندگاه اصلاح شده و خصوصیتی که دارند این است که میزان دقیق حقوق و مزایای نمایندگان را در قالب وجه رایج کشور مقرر کرده‌اند. لذا در این کشور نیز تعیین حقوق و مزایای نمایندگان در اختیار خود آنان است، البته در مقایسه بین ایران و پاکستان ملاحظه می‌شود که میزان استقلال مالی اعضای مجلسین از لحاظ ابتکار عمل در تعیین حقوق و مزایای خود، در پاکستان به نسبت ایران بیشتر است.

در هندوستان ضمن اینکه قانون خاصی در سال ۱۹۵۴ در این زمینه تصویب شده است، کمیته‌ای نیز به عنوان کمیته مشترک برای تنظیم دستورالعمل‌های مربوطه تشکیل یافته است، البته در

سال ۱۹۹۳ بحث‌هایی مبنی بر تشکیل یک دیوان مستقل جهت تعیین حقوق و مزایای اعضا در بین نمایندگان وجود داشت تا از این طریق تعیین حقوق اعضا بدون دخالت آنان صورت گیرد لکن این اقدام عملی نشد. قانون فوق حقوق و مزایای نمایندگان را دقیقاً در قالب وجه رایج کشور تعیین کرده و همانند قانون مدیریت خدمات کشوری به اصول کلی و امتیازات اکتفا نکرده است. تفاوت نظام ایران و هندوستان در همین مطلب است.

در سنگاپور تعیین حقوق و مزایای اعضای پارلمان در اختیار دولت قرار گرفته و دولت نیز از این طریق در کنترل نمایندگان توفیق حاصل کرده است. این اقدام باعث شده که پارلمان سنگاپور به یک پارلمان تشریفاتی و منفعل بدل شود.

در بنگلادش نیز همانند سایر کشورهای مورد مطالعه نظیر هند و پاکستان، قانونی در سال ۱۹۷۳ تصویب و در سال ۲۰۱۰ اصلاح شده و رأساً اقدام به تعیین حقوق و مزایای اعضای پارلمان در قالب وجه رایج کشور کرده است. لذا در این کشور نیز فرآیند تعیین حقوق و مزایای اعضای پارلمان یک فرآیند داخل پارلمانی است.

فیلیپین تنها کشور در بین کشورهای مورد مطالعه است که در قانون اساسی خود موضوع حقوق و مزایای اعضای پارلمان را پیش‌بینی کرده است. مواد (۱۰) و (۲۰) بخش ششم قانون اساسی به‌صورت کلی و ماده (۱۸) بخش هفدهم این قانون اساسی صراحتاً و در قالب وجه رایج کشور حقوق و مزایای نمایندگان را مقرر کرده است. البته پارلمان در هر سال طی اعلامیه‌ای میزان افزایش این حقوق و مزایا را تصویب می‌کند.

اما در ژاپن نیز تعیین میزان حقوق و مزایای اعضای پارلمان برعهده مجلس ملی این کشور قرار دارد که هر سال میزان این حقوق و مزایا را تعیین می‌کند. در کشورهای عراق، نپال و عربستان اطلاعات دقیقی در این خصوص در دست نیست.

در بین کشورهای اروپایی انگلیس سالیانه ۶۵,۷۳۸ پوند (۴۲,۴۱۲) به‌عنوان حقوق ثابت به اعضای پارلمان پرداخت می‌کند. مزایای این اعضا عبارت است از: کمک هزینه شاغل، کمک هزینه مخارج اتفاقی، تجهیزات (IT)، کمک هزینه استفاده از کارکنان شاغل در دفتر کار، کمک هزینه اضافی اقامت در لندن، کمک هزینه مخارج اضافی، کمک هزینه قطع حقوق و مزایا، کمک هزینه ارتباطات و روابط عمومی، کیلومتر خودرو (مسافت طی شده در هر هزار کیلومتر)، کمک هزینه استفاده از دوچرخه (هر هزار کیلومتر) و کمک هزینه استفاده از موتورسیکلت. نظام حقوقی تعیین حقوق و مزایا در این کشور با توجه به سوءاستفاده‌هایی که در این خصوص از طرف اعضای پارلمان صورت گرفته است، با تصویب قانون از طرف پارلمان به یک نهاد مستقل واگذار شده است، البته این نهاد صرفاً با تصویب پارلمان می‌تواند اقدام کند.

در اقیانوسیه نیز نظام حقوقی تعیین حقوق و مزایای اعضای پارلمان نمونه جالب دیگری است. در این کشور دیوان حقوق و مزایا که مطابق قانون تأسیس شده است اختیار لازم در خصوص تعیین حقوق پایه و مزایای اعضای پارلمان را دارد. از طرف دیگر این کشور نیز در بین کشورهای مورد مطالعه از جمله کشورهایی است که قانون اساسی آن به موضوع حقوق و مزایای اعضای پارلمان پرداخته است (نظیر کشور فیلیپین در آسیا و برزیل در آمریکای شمالی). هرچند که دیوان حقوق و مزایا نیز تنها با تصویب پارلمان می‌تواند اقدام کند و نیز صرفنظر از اینکه دیوان در واقع یک کمیته دائمی داخل پارلمانی است با این حال عملکرد این دیوان سابقه روشنی را نشان می‌دهد. در کنیا با اینکه در یک مدت متمادی تعیین حقوق و مزایا خارج از اختیار پارلمان بود و ملاحظات سیاسی در این امر دخیل بودند، با این حال در حال حاضر پارلمان، اختیار خود را در این خصوص باز یافته است و هم‌اکنون افزایش چشمگیر حقوق اعضا را شاهدیم. در ایالات متحده و کانادا نیز فرآیند تعیین حقوق و مزایا و میزان آن در حد مطلوب قرار دارند در حالی که کشور برزیل در میان کشورهای آمریکای لاتین بیشترین حقوق و مزایا را دریافت می‌کنند.

منابع و مأخذ

- در پاورقی‌ها ذکر شده است.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۱۸۸

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی تطبیقی حقوق و مزایای نمایندگان پارلمانی در کشورهای مختلف

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی)

تهیه و تدوین: مهدی نژادخلیلی

ناظر علمی: محمدرضا شمس

متقاضی: عبدالرضا عزیزی (رئیس کمیسیون اجتماعی)

ویراستار ادبی: قاسم میرخانی

واژه کلیدی:

حقوق و مزایای نمایندگان

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۶/۱۶